

แผนบริหาร การดูแลกลุ่มเปราะบาง จากภัยพิบัติ ระดับภาค : พื้นที่ภาคใต้

แผนบริหารการดูแลกลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติ ระดับภาค พื้นที่ภาคใต้

บทนำ

สถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่ภาคใต้ มีแนวโน้มและทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในมิติพื้นที่ ระยะเวลา ระยะเวลา ความรุนแรง ที่ส่งผลกระทบต่อเตรียมตัว การบริหารสถานการณ์ และความเสียหายที่ภาครัฐ ภายใต้แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ต้องบริหารความเสี่ยงด้วยข้อมูลให้เท่าทันต่อพลวัตของสถานการณ์ ที่มีปัจจัยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อวิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลและภัยพิบัติเป็นวงกว้าง

ด้วยภูมิประเทศของภาคใต้ ที่เป็นเขตร้อนชื้น มีพายุฤดูร้อนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีภูเขาสูงสลับป่าเขตร้อนและขนาดด้วยทะเล ทำให้ฤดูกาลพื้นฐานของจังหวัดในพื้นที่ภาคใต้คือฤดูร้อนและฤดูฝน จึงส่งผลต่อวิถีชีวิตการประกอบอาชีพในกลุ่มเกษตรกรกรรม เช่น ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ปศุสัตว์ ประมงชายฝั่งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ การค้าขาย ซึ่งเมื่อวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพมีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาล ภูมิอากาศการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเกิดภัยพิบัติจึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตทั่วไปเท่านั้น หากแต่กระทบการประกอบอาชีพและความปลอดภัยในชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มที่มีต้นทุนชีวิตที่ความเปราะบาง โดยภัยพิบัติที่มีสถิติการเกิดสูงที่สุดในพื้นที่ภาคใต้คือ อุทกภัย และวาตภัย ตามลำดับ โดยมีภัยรูปแบบอื่น เช่น อัคคีภัย ไฟป่า โรคระบาดในคนหรือสัตว์ และภัยจากมนุษย์ ตามพื้นที่ต่างๆ ทั้งนี้ การจัดทำลำดับภัยพิบัติที่สามารถเตรียมความพร้อมในการรับมือได้ ตั้งแต่กลุ่มที่เตรียมตัวได้ดีที่สุดคือ อุทกภัย ที่มีเครื่องมือ สัญญาณเตือนจากหลายชุดข้อมูล กลุ่มที่พอจะคาดเดาได้ว่าอาจจะเกิด เช่น วาตภัย และ ดินโคลนถล่ม ที่ต้องวิเคราะห์ข้อมูลประกอบหลายมิติ และกลุ่มยากต่อการแจ้งเตือนเพราะไม่มีเครื่องมือหรือสัญญาณเตือนที่ ณ ปัจจุบันมีเครื่องมือรองรับ เช่น แผ่นดินไหว อัคคีภัย และภัยจากมนุษย์ ที่จะต้องมีการจัดกลุ่มในรูปแบบดังกล่าว เพื่อให้การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานภาครัฐและประชาชน สามารถจัดหมวดหมู่สิ่งจำเป็นที่เหมาะสมได้ เช่น ความรู้ ข้อมูล ทรัพยากร การบริหารจัดการ การแจ้งเตือน การรับมือ การฟื้นฟูเยียวยาทุกมิติ เพราะภัยพิบัติในแต่ละรูปแบบแม้จะคาดการณ์ล่วงหน้าได้แตกต่างกัน แต่ทุกภัยพิบัติล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างรอบด้าน และหลายกรณีก็สร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินและคุณภาพชีวิตระยะยาวที่ต้องเยียวยาฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 150 อำเภอ และ 1,179 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 14 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งในปัจจุบันข้อมูลจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพบว่า มีจำนวน 3 จังหวัด 6 อำเภอที่ไม่มีประวัติการประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติประเภทอุทกภัยย้อนหลัง 5 ปี คือ จังหวัดตรัง กระบี่ และพังงา ซึ่งจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้พื้นที่ที่ไม่เคยประสบภัยพิบัติ อาจไม่ได้หมายถึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือ เพราะผลกระทบจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทุกพื้นที่มีโอกาสที่จะประสบภัยพิบัติได้หลากหลายรูปแบบ และเนื่องจากทุกพื้นที่ในประเทศไทยมีครัวเรือนเปราะบางอาศัยอยู่ การเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติโดยเฉพาะในครัวเรือนกลุ่มเปราะบางจึงยังคงเป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงาน พม. ที่ต้องเร่งขับเคลื่อนร่วมกับกลไกระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลครัวเรือนเปราะบางในระบบสมุดปกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ ณ วันที่ 28 มีนาคม 2568 พื้นที่ภาคใต้ มีจำนวน 193,023 ครัวเรือน และพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ คือ ความยากจน รายได้ อาชีพ และที่อยู่อาศัยที่ไม่มั่นคง โดยหากวิเคราะห์สัดส่วนภาวะพึ่งพิงวัยแรงงาน พบว่า อยู่ที่วัยแรงงาน 1 คน : วัยพึ่งพิง 0.75 คน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบภาวะสมดุลที่อัตราส่วน 1 : 0.5 ที่หมายถึง มีบุคคลวัยเยาวชนและแรงงาน ช่วงอายุ 18-59 ปี ต่อ

บุคคลวัยฟุ้งฟิง(ที่ไม่เน้นบรมภาวะฟุ้งฟิงเชิงประเด็น เช่น สุขภาพ ความพิการ การใช้ยาเสพติด เป็นต้น) ช่วงอายุแรกเกิด -17 ปี และ 60 ปีขึ้นไป ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งในภาวะวิกฤต การมีบุคคลวัยแรงงานที่ใกล้เคียงกับภาวะฟุ้งฟิง จะส่งผลต่อความยากลำบากในการบริหารสถานการณ์และความสามารถในการจัดการสถานการณ์ นอกจากนี้ รูปแบบการประกอบอาชีพของครัวเรือนเปราะบางในพื้นที่ ยังโดดเด่นในกลุ่มเกษตรกรกรรม ปศุสัตว์ ประมงชายฝั่งขนาดเล็ก และการค้าขายรายวัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นการรับจ้าง ไม่ใช่การเป็นเจ้าของตนเอง จึงทำให้ผลกระทบจากภัยพิบัติ ส่งผลกระทบต่อ การมีงานทำที่ลดลง ที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตมิติอื่นๆรอบด้าน นอกจากนี้พบว่าประเด็นด้านที่อยู่อาศัยของครัวเรือนเปราะบาง กระจุกตัวในประเด็นการไม่มีสิทธิในที่ดิน และการมีที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง ซึ่งล้วนแต่เป็นต้นทุนทางสังคมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่ได้รับความเสียหายเมื่อเกิดภัยพิบัติสูงกว่าเงื่อนไขอื่น

เมื่อนำข้อมูลครัวเรือนเปราะบางในระบบสมดุพกฯ มาเทียบกับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยภัย 5 ระดับของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะพบว่า พื้นที่ภาคใต้มีพื้นที่เสี่ยงภัยสูงมาก จำนวน 1,163 ชุมชน เสี่ยงสูงจำนวน 1,255 ชุมชน เสี่ยงปานกลาง จำนวน 5,071 ชุมชน เสี่ยงต่ำ จำนวน 1,828 ชุมชน และเสี่ยงต่ำมาก 492 ชุมชน และเมื่อนำสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติย้อนหลัง 4 ปี ในพื้นที่ภาคใต้มาประมวลผล จะพบว่า ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยที่ใช้ในการวางแผนบริหารสถานการณ์ อาจไม่เพียงพอต่อการรับมือสถานการณ์ในปัจจุบัน ที่การซักรื้อซ่อมแผนภัยพิบัติจะต้องดำเนินการในทุกพื้นที่ และจัดระดับความเข้มข้นตามพื้นที่เสี่ยงภัยรายปี จึงจะมีความเหมาะสมต่อการรับมือสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปทุกวัน ที่จะต้องมีรูปแบบการเตรียมการที่อาศัยข้อมูลอย่างรอบด้าน การบริหารสถานการณ์ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงจังหวัดที่จะต้องทบทวนความพร้อม ความเหมาะสม และผลการบริหารสถานการณ์ในปีที่ผ่านมาเพื่อออกแบบการจัดการสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตามการเยียวยาฟื้นฟูหลังสิ้นสุดภัยพิบัติที่จะต้องไม่เพียงแค่เยียวยาตามระเบียบ แต่จะต้องเป็นการเสริมศักยภาพในการรับมือภัยพิบัติในครั้งต่อไปที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งต้องทำงานทั้งกับประชาชน กลไกชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด รวมถึงระดับนโยบายที่มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายสำคัญของการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติในกลุ่มเปราะบางพื้นที่ภาคใต้ จึงเป็นการมุ่งเน้นการยกระดับกลไกฐานรากในชุมชน ให้มีความสามารถในการรับรู้ แจ้งเตือน สนับสนุนช่วยเหลือประชาชนโดยเฉพาะครัวเรือนเปราะบางและกลุ่มที่มีภาวะฟุ้งฟิงให้มีระบบการช่วยเหลือที่เหมาะสม การบรรจุประเด็นการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติในชุมชนอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น การผลักดันวาระการรับมือภัยพิบัติในครัวเรือนเปราะบางเป็นประเด็นการพัฒนาที่สำคัญภายใต้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ(พขอ.) และการขับเคลื่อนกลไกด้านข้อมูล ทรัพยากร ระเบียบ นวัตกรรม กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับการบริหารสถานการณ์ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการมุ่งเน้นการจัดทำข้อมูลจากชุมชนสู่ระดับนโยบายเป็นสำคัญ

วิเคราะห์สถานการณ์อุทกภัยพื้นที่ภาคใต้ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ.2567 พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. พื้นที่เสี่ยงภัยต่ำในอดีต พื้นที่เมือง กลายเป็นพื้นที่ท่วมสูงและท่วมขัง โดยจังหวัดและประชาชนไม่ได้เตรียมตัวในการขนย้ายสิ่งของและเคลื่อนย้ายไปศูนย์พักพิงชั่วคราว
2. การประกาศพื้นที่ประสบภัยในหลายจังหวัดประกาศครอบคลุมประชากรในพื้นที่ทั้งหมด จึงทำให้ครัวเรือนเปราะบางในระบบสมุดปกครอบครัวยุคอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นผู้ประสบภัยพิบัติโดยสมบูรณ์ในหลายพื้นที่
3. สถานประกอบการหลายแห่ง เป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ จนไม่สามารถสนับสนุนช่วยเหลือในพื้นที่ได้
4. สถานีบริการน้ำมัน ขาดน้ำมันในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ
5. ศูนย์พักพิงชั่วคราวหลายแห่ง น้ำท่วมจนไม่สามารถเข้าพักอาศัยได้ บางแห่งต้องอพยพกระชั้นหันเนื่องจากน้ำเข้าท่วมภายหลังเปิดใช้งาน
6. การเคลื่อนย้ายออกจากบ้านของกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงหลายกรณี ไม่ทันต่อสถานการณ์ ทั้งด้วย การตัดสินใจและ สถานการณ์ที่รุนแรง จนยากต่อการเคลื่อนย้าย และได้รับผลกระทบจากการติดอยู่ในบ้านที่น้ำท่วมสูง
7. หน่วยงาน พม. ที่ต้องรับผู้อพยพ ไม่มีงบประมาณในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในรูปแบบการสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภคจะต้องขอรับบริจาคและ ใช้งบประมาณส่วนตัวทั้งหมด เนื่องจากไม่ได้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวที่พื้นที่ประกาศ

ข้อจำกัด ข้อท้าทายในการบริหารสถานการณ์ภายใต้บทบาทภารกิจของ พม.

1. **การรับรู้และความตระหนักของประชาชน** เนื่องจากเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี 2567 เป็นเหตุที่เกิดขึ้นรุนแรงเกินความคาดหมาย ดังนั้นแม้ว่าทุกฝ่ายจะได้มีการซักซ้อม เตือนภัย แต่ทั้งนี้เงื่อนไขในการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่ยากต่อการควบคุม เมื่ออยู่ในสถานการณ์วิกฤต ในเงื่อนไขเวลาที่จำกัด โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายออกจากที่อยู่อาศัย และเนื่องจากการเตรียมความพร้อมในการซักซ้อมประชาชนในพื้นที่เสี่ยงสูง แต่เหตุการณ์กลับเกิดในระดับวิกฤติในพื้นที่เสี่ยงต่ำ จนทำให้การจัดการไม่ทันต่อสถานการณ์ที่รวดเร็วและรุนแรง
2. **ทิศทางของภัยพิบัติได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีความเร็ว - เกิดขึ้นเร็ว** หลังจากแจ้งเตือนไม่นาน **มีความรุนแรง - ปริมาณ พื้นที่ ความเสียหาย - ระยะเวลาที่ยาวนาน** - ประสบการณ์นานกว่าเดิม โดยเฉพาะในครั้งนี้น้ำภัยพิบัติมีความรุนแรงสูง และพื้นที่ประสบภัยพิบัติครอบคลุมทุกพื้นที่ สถานการณ์ที่เลวร้ายคือในพื้นที่ที่ไม่เคยประสบอุทกภัย กลับมีระดับน้ำสูงถึง 1.5-2 เมตร จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน สถานที่ราชการ อย่างรุนแรง เนื่องจากไม่ใช่พื้นที่ที่มีการเตรียมตัวอย่างเข้มข้น เพราะไม่ได้เป็นพื้นที่ประสบภัยในระยะ 30-40 ปี ปริมาณน้ำในครั้งนี้มีจำนวนมาก ในเส้นทางแม่น้ำสายหลักปริมาณน้ำยังคงสูงส่งผลกระทบต่อท่วมขังในหลายพื้นที่ที่ยาวนาน
3. **ช่องทางการขอความช่วยเหลือของประชาชน** ที่ประสบภัยพิบัติ ที่ต้องการการเคลื่อนย้ายและต้องการเครื่องอุปโภคบริโภค ที่ไม่มีระบบจากแจ้งขอความช่วยเหลือที่เป็นศูนย์กลาง ทำให้การแจ้งขอความช่วยเหลือกระจายใน Facebook ส่วนตัว สสว.11 จึงได้ทำช่องทางแจ้งเหตุรูปแบบปึกหมุด ที่แสดงผลผ่านแผนที่อิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้ช่วยเหลือประชาชน และพื้นที่ประสบภัยในพื้นที่จังหวัดยะลา และพัทลุง โดยหลายจังหวัดได้ประชาสัมพันธ์หมายเลขโทรศัพท์สำนักงาน เพื่อรองรับสายขอความช่วยเหลือและประสานงานรายวัน เฉลี่ยวันละ 130 สาย โดยไม่มีช่องทางกลางที่เข้าถึงง่าย สะดวก และ ใช้บริหารสถานการณ์ได้ในภาวะวิกฤตเร่งด่วน จึงต้องดำเนินการภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างเต็มประสิทธิภาพ รวมถึง

เมื่อมีการถอดบทเรียนการบริหารสถานการณพบว่า ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ จำนวนหนึ่ง ยังไม่ทราบว่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (Depa) ได้พัฒนาแพลตฟอร์ม HelpT น้ำท่วม ช่วยด้วย เป็นช่องทางในการขอความช่วยเหลือของประชาชน ทั้งในประเด็นอุทกภัยและการประสบปัญหาอื่นๆ จึงทำให้ช่องทางการขอความช่วยเหลือและการรวบรวมข้อมูลในการบริหารสถานการณกระจัดกระจาย พร้อมทั้งผลการถอดบทเรียนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยืนยันว่ ระบบแจ้งเหตุ ขอความช่วยเหลือควรส่งข้อมูลตรงถึงท้องถิ่นทันที เนื่องจากในระยะเวลาวิกฤต หากเป็นระบบการส่งต่อข้อมูลจากส่วนกลางลงมาจะเกิดความล่าช้าซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานการณและความปลอดภัยของประชาชน

4. **บุคลากรและอาสาสมัครประสบภัย รวมถึงหน่วยงานบางหน่วยน้ำท่วมสูงถึง 1.8 เมตร** ทำให้อัตรากำลังหลายพื้นที่ ปฏิบัติงานได้อย่างไม่เต็มที่ เนื่องจากประสบภัยพิบัติอย่างรุนแรง หลายกรณีน้ำท่วมขังมีตื้น 1 จนไม่สามารถพักอาศัยได้ และหลายกรณีมีบุคคลในภาวะพึ่งพิงที่ต้องดูแลใกล้ชิด เช่น เด็กเล็ก คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง ซึ่งบุคลากรทุกคน เร่งบริหารจัดการในครัวเรือน และกลับมา สนับสนุนงานของจังหวัดโดยเร็ว แม้จะพะวงความปลอดภัยของคนในครอบครัว และในกรณีของหน่วยงาน เกิดความเสียหายและต้องอพยพบุคลากรมาสนับสนุนภารกิจของจังหวัดในพื้นที่กลางที่จังหวัดจัดไว้ นอกจากบุคลากร พม. ในบางพื้นที่ที่บ้านอยู่ในพื้นที่น้ำท่วมสูง แต่บ้านตัวเองตั้งอยู่ในพื้นที่สูง ได้เปิด บ้านพักอาศัยรองรับผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ให้มาพักอาศัยระหว่างรอน้ำลด
5. **หน่วยงานของ พม. ต้องสนับสนุนการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติในการพักพิงชั่วคราวที่เกินกว่าขีดความสามารถภายใต้ความขาดแคลน** จนเกิดปัญหาในการบริหารจัดการทั้งเชิงโครงสร้าง การสนับสนุนและงบประมาณ เนื่องจากไม่ได้ประกาศเป็นศูนย์พักพิงตามระเบียบกฎหมายด้านภัยพิบัติ จึงทำให้เมื่อต้องรับผู้อพยพในภาวะวิกฤต ไม่สามารถใช้งบประมาณปกติในการบริหารจัดการได้ และไม่สามารถใช้งบสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดได้เช่นกัน จนต้องขอรับการบริจาค และบริหารสถานการณวิกฤตภายใต้ข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ยากลำบากสูง ทำให้ขีดความสามารถในการดำเนินการเพื่อดูแล ผู้อพยพที่พักอาศัยในพื้นที่หน่วยงานของ พม. มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ทั้งมิติอาหาร น้ำดื่ม ความเพียงพอของอุปกรณ์ เสื้อผ้าที่ไม่เพียงพอ
6. **ภาคธุรกิจ เอกชน หน่วยงานสนับสนุน ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง** จึงทำให้การระดมทรัพยากรเป็นข้อท้าทายในพื้นที่ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สถานประกอบการเสียหายอย่างรุนแรง จนไม่สามารถสนับสนุนสิ่งของจำเป็นกับหน่วยงาน พม.ได้
7. **ระยะเวลาท่วมขังและระดับน้ำที่สูง จนระบบน้ำประปาเสียหาย ต้องหยุดจ่ายไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัย และ อาหาร น้ำดื่มขาดแคลน** เมื่อร่วมกับเส้นทางจราจรหลายเส้นทางที่ถูกตัดขาด ส่งผลให้การระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือประชาชน มีข้อจำกัด ท่ามกลางผลกระทบทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่อยู่อาศัย ที่เพิ่มสูงขึ้น พร้อมทั้งการดูแลผู้อพยพเกิดความยากลำบากสูงมาก ในเงื่อนไขที่ทุกที่ต่างต้องการการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีขีดความสามารถจำกัด ทำให้เสี่ยงต่อปัญหาด้านสุขภาวะ ความเครียดของผู้อพยพ

8. บางพื้นที่จังหวัดขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ทำให้ยากต่อการสนับสนุนภารกิจในการช่วยเหลือประชาชน
9. การอพยพเข้าสู่ศูนย์พักพิงฯ หลายจุดมีปริมาณสูงถึงหลักพันคน และหลายพื้นที่เกินกว่าขีดความสามารถของศูนย์พักพิงฯ ทำให้การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องใช้ทรัพยากรที่มากเกินไปกว่ากรอบที่เตรียมตัวไว้เดิม
10. บทบาทของ พม. กับการบริหารจัดการสถานการณ์ การช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบาง สนับสนุนการอพยพ ช่วยเหลือเฉพาะหน้ากับผู้ประสบภัยพิบัติฯ เป็นภารกิจงานที่ไม่มีทรัพยากร เครื่องมือ งบประมาณสนับสนุน ทำให้เมื่อต้องดำเนินการภายใต้สถานการณ์ที่เต็มไปด้วยข้อจำกัดเนื่องจาก เกิดภาวะขาดแคลนทรัพยากรเป็นวงกว้าง จึงต้องใช้เงินส่วนตัวในการบริหารสถานการณ์ และการจัดการภารกิจเป็นจำนวนมาก รวมถึงการต้องประสานขอความอนุเคราะห์และสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ที่มีภารกิจงานที่เร่งด่วนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่
11. ข้อจำกัดของข้อมูลจากระบบสมุดปกครอบครัวฯ ที่สามารถพัฒนาได้ที่จะสามารถชี้เป้าได้แม่นยำขึ้น ดังนี้
 - การกำหนดค่าคะแนนเชิงประจักษ์ เพื่อเป็นค่าดัชนีตามมิติต่างๆ เพื่อประกอบการใช้ประโยชน์ ซึ่ง สสว.11 ได้นำข้อมูลที่ได้รับสนับสนุนจาก ศทส. มาทดสอบในการชี้เป้าความเร่งด่วนในการเคลื่อนย้าย และพิจารณาบททวนร่วมกับดัชนีความยากลำบากของครอบครัวที่ สสว.11 ออกแบบ พบว่า รายการข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีได้หลายมิติ
 - การไม่ใช้ฐานข้อมูลระดับประชากรฐาน(Population Base) ของสมุดปกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ และเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามข้อก่อนหน้า พบข้อสังเกตที่สำคัญคือ การนำเข้าข้อมูลสมาชิกครอบครัว ไม่ครบถ้วน ทำให้การประมวลผลเกิดความคลาดเคลื่อน
 - การนิยามครัวเรือนเปราะบาง ที่ทำให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร พม. ซึ่งตามบทบาทภารกิจของกระทรวง พม. มีกลุ่มเป้าหมายคือคุณภาพชีวิตของคนไทย ประชาชนทุกคน เนื่องจากประชาชนทุกคน มีโอกาสที่จะเกิดความเสียหายจากพลวัตทางสังคมในต่างรูปแบบ ต่างมิติ ระบบสมุดปกครอบครัว ควรจัดเก็บประชาชนฐานให้ได้มากที่สุด แล้วกำหนดค่าคะแนนเชิงดัชนี เพื่อจำแนกกลุ่มตามรายการ เพื่อการใช้ประโยชน์เชิงบริหารอย่างพุ่งเป้าที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก กลุ่มเปราะบาง เป็นกลุ่มที่ปัจจุบัน ไม่ใช่ทุกกระทรวงที่รับข้อมูลชุดนี้ไปขับเคลื่อนได้ และ กลุ่มเปราะบาง ในระบบข้อมูลของ พม. ไม่ใช่ การประมวลผลว่าเปราะบาง แต่เป็นนำเข้าเท่าใด คือ เปราะบางเท่านั้น ซึ่งทำให้การใช้ข้อมูลในระดับจังหวัด พื้นที่ ไม่ถูกยอมรับในการนำไปใช้ต่อ
 - การเข้าใช้งานข้อมูลในระบบยังมีข้อจำกัดที่เกิดจากข้อกังวลในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล จนการใช้ประโยชน์ในเชิงบริหารจากข้อมูล มีข้อกังวลใจหลายประการ ทั้งที่มีชุดข้อมูลที่พอจะสามารถประมวลผลได้

บทเรียนจากอุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ พ.ศ.2567 สู่แนวทางการพัฒนา

การเข้าใจอุทกภัยภาคใต้ ทั้งในมิติที่มาของน้ำ ที่ประกอบด้วยน้ำฝน น้ำทะเล น้ำป่า และน้ำในแหล่งน้ำทุกขนาด ที่เมื่อปริมาณของน้ำจากทั้ง 4 แหล่งข้างต้นมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลให้เกิดอุทกภัยที่มีความรุนแรงตามสถานการณ์น้ำในข้างต้น และปัจจัยเรื่องระยะเวลา เป็นตัวชี้วัดสำคัญของระดับความเสียหายและขนาดสถานการณ์ที่จะต้องบริหารจัดการ กล่าวคือ

- **ในช่วงก่อนเกิดภัยและ 3 ชั่วโมงแรกที่เกิดอุทกภัย** ยังเป็นช่วงเวลาที่การอพยพน่าจะสามารถทำได้อย่างปลอดภัยทั้งต่อหน่วยกู้ชีพและผู้ประสบภัยพิบัติ / เป็นช่วงเวลาที่ยังพอจะสามารถเคลื่อนย้ายสิ่งของได้ในระดับหนึ่ง / เป็นช่วงเวลาที่เกิดความเสียหายจากการไหลผ่านของน้ำต่อทรัพย์สิน บ้านเรือน และอาจจะเกิดความเสียหายต่อความปลอดภัยในหลายมิติ / เป็นช่วงระยะเวลาหากระดับน้ำสูง จะเริ่มตัดไฟฟ้า เพื่อความปลอดภัย
- **ในช่วงระยะเวลา 24 ชั่วโมงแรกที่เกิดภัยพิบัติ** เป็นช่วงเวลาที่การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพิบัติ มีความยากและอันตรายเพิ่มสูงขึ้น ทั้งด้วยกระแส น้ำ ระดับน้ำ และปริมาณผู้ที่มีความต้องการอพยพ / เป็นช่วงเวลาที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ดำเนินการจัดตั้งและรับผู้อพยพ / เป็นช่วงเวลาที่สถานศึกษาเริ่มประกาศปิดการเรียนการสอน
- **ในช่วง 3 วันนับแต่เกิดภัยพิบัติ** เป็นช่วงระยะเวลาที่อาหารที่มีในครอบครัวเริ่มหมด น้ำดื่มเริ่มขาดแคลนของใช้จำเป็นเริ่มไม่เพียงพอ เช่น ผ้าอนามัย ผ้าอ้อมเด็ก ผ้าอ้อมผู้สูงอายุ/ผู้ป่วยติดเตียง ของใช้ผู้ป่วย ยา รักษาโรค / เป็นช่วงระยะเวลาระบบน้ำประปา และการผลิต น้ำดื่มจะได้รับผลกระทบจนไม่สามารถผลิตน้ำดื่มน้ำใช้ได้ / เป็นช่วงระยะเวลาที่ตัวบ้านเริ่มมีความชื้นสะสม ส่งผลกระทบต่อเด็กเล็ก ผู้ป่วย / เป็นช่วงเวลาที่เริ่มเกิดความเครียดจากสถานการณ์ที่สร้างความเสียหายที่เกิดขึ้น
- **ระยะเวลาตั้งแต่ 3 วันนับตั้งแต่เกิดภัยพิบัติ** เป็นช่วงระยะเวลาที่น้ำเริ่มเน่าเสีย / เป็นช่วงเวลาที่เริ่มเกิดขยะที่ยากต่อการจัดการ / ผู้ป่วยกาย ผู้ป่วยจิต ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เพิ่มมากขึ้น เป็นช่วงเวลาที่ผู้ป่วยเริ่มได้รับผลกระทบสูง หากมีผู้ป่วย ทั้งในกลุ่มเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คนพิการในภาวะฉุกเฉิน วิกฤตการณ์ขนย้ายผู้ป่วยจะมีความยากลำบากสูง / เป็นช่วงเวลาการขาดน้ำ ขาดอาหาร ขาดของใช้จำเป็นเริ่มกระทบสุขภาพรอบด้าน / ระดับความเครียดเพิ่มสูงขึ้น / ความเสียหายต่อทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น
- **ระยะสิ้นสุดภัยพิบัติ** เป็นช่วงเวลาที่เริ่มสำรวจความเสียหายในครัวเรือน / เป็นช่วงเวลาที่เกิดผลกระทบทางจิตใจจากความเสียหายที่เกิดขึ้น / เป็นระยะเวลาในการยื่นขอรับความช่วยเหลือตามระเบียบกฎหมายด้านภัยพิบัติ / เป็นระยะเวลาในการฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัย ที่เสี่ยงต่อการลื่น ไฟฟ้ารั่ว / เป็นระยะเวลาของการจัดทำข้อมูลผู้ประสบภัยพิบัติเพื่อวางแผนการฟื้นฟูอย่างรอบด้านทุกมิติ
- **สถานการณ์ที่ส่งผลต่อขนาดของความเสียหาย** คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานการณ์ในพื้นที่กลายเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ตั้งแต่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พักพิงชั่วคราว ที่จะทำให้การบริหารสถานการณ์เกิดความยากลำบากเพิ่มสูงขึ้น

- ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย ถนนหนทางขาด เสียหาย สัญจรไม่ได้ ส่งผลกระทบต่อการเดินทาง / ไม่สามารถอยู่อาศัยได้ / บ้านเรือนทรัพย์สินเสียหาย / ยานพาหนะ / เครื่องมือประกอบอาชีพเสียหาย / ขาดเรียน / ไม่ได้ประกอบอาชีพ / พืชสวนไร่นาปศุสัตว์เสียหาย / การบาดเจ็บ พิการ สูญหาย เสียชีวิต / การขาดอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค / ความเครียด / สุขภาพกาย สุขภาพจิต / ขาดของใช้จำเป็น / โรคที่เกิดจากน้ำ / ขาดน้ำสะอาด / ขาดไฟฟ้าซึ่งความเสียหายเหล่านี้ ยิ่งน้ำท่วมนานยิ่งเสียหายนาน ยิ่งอยู่ในพื้นที่ที่น้ำลึก เชี่ยว ยิ่งยากต่อการเข้าถึง และจะยิ่งทวีความเสียหายเพิ่มขึ้นในทุกๆวัน

ประเด็นที่ต้องพิจารณา

1. การปรับตัวต่อทั้งรัฐ และประชาชน การปรับตัวในการรับมือสถานการณ์ ไม่เพียงแต่การสร้างการรับรู้ และความตระหนักรู้ของประชาชน แต่ในเวลาเดียวกัน ภาครัฐต้องมีการทบทวนคุณภาพในการบริหาร สถานการณ์ ตั้งแต่กระบวนการ ทรัพยากร เครื่องมือ กลไก ว่าเพียงพอและเหมาะสมต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันหรือไม่ การกระจาย อำนาจในการบริหารสถานการณ์ยังมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจหลายระดับ ทำให้ไม่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดในระดับพื้นที่ / ทรัพยากรที่ภาครัฐมี ไม่เพียงพอต่อการบริหารสถานการณ์ที่เกิดขึ้น / ระเบียบข้อกฎหมาย ที่มีรายละเอียดปลีกย่อย กำหนดคุณสมบัติ เงื่อนไข จนเกิดข้อจำกัดในการสนับสนุนสถานการณ์วิกฤต / ข้อมูลและระดับการตัดสินใจ ที่ทำให้เกิดความล่าช้า ใน ขั้นตอนการบริหารสถานการณ์
2. ในสถานการณ์ภัยพิบัติ ต้องจำแนกความต้องการพิเศษให้ชัดเจน เพื่อสามารถสนับสนุนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในมิติดังนี้
 - เพศ เช่น ในกรณีเพศหญิง ที่มีความต้องการในการใช้ผ้าอนามัย และความปลอดภัยในการพักอาศัย และเพศอื่นๆ
 - ช่วงวัย ในกรณีเด็กเล็กที่จะต้องใช้นมผง ผ้าอ้อม ที่นอน อาหาร เสื้อผ้า กรณีผู้สูงอายุที่อาจจะต้องใช้ผ้าอ้อมหรือยารักษาโรค กายอุปกรณ์ ความเสี่ยงจากการเคลื่อนไหวในช่วงน้ำท่วมและการลื่นล้ม
 - ความพิการ สุขภาพ ในทุกประเภทความพิการ ที่จะต้องเข้าใจความจำเพาะของความพิการแต่ละประเภท และกรณีเป็นผู้ป่วยทางกายหรือทางจิต จะต้องได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมต่อตัวโรค และข้อจำกัด
 - ศาสนา ที่จะต้องสนับสนุนให้การดำเนินการใดๆ เป็นมิตรกับหลักคำสอนทางศาสนาต่างๆอย่างเหมาะสม เช่น อาหารการกิน การประกอบพิธีทางศาสนา ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนด้านจิตใจที่สำคัญในสถานการณ์วิกฤต
 - ภาษาและการสื่อสาร ในกรณีที่มีความหลากหลายทางภาษาและความเข้าใจ จะต้องพิจารณาสื่อสารให้ครบถ้วนในทุกภาษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการตกหล่นของกลุ่มเป้าหมาย
3. ไม่ยอมออกจากบ้าน ข้อท้าทายที่มีคำอธิบายที่ต้องเข้าใจ ไม่ยอมออกจากบ้าน 1 เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดความยากลำบาก ในการดำเนินการ ซึ่งหากวิเคราะห์สถานการณ์ดังกล่าวภายใต้แนวคิด ข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจที่มีคุณภาพ จะพบว่า เหตุผลที่ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ไม่ยอมออกจากบ้าน มีดังนี้
 - เป็นห่วงบ้าน และ ทรัพย์สินในบ้าน
 - ไม่คาดคิดว่า ภัยพิบัติจะรุนแรง จากประสบการณ์ในอดีตที่สามารถพักอาศัยได้ และเกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน
 - กังวลเรื่องการปรับตัว หากต้องเคลื่อนย้ายไปศูนย์พักพิงชั่วคราว
 - เป็นการตัดสินใจในระยะเวลากะทันหัน แต่ยังไม่เห็นความเสียหายอย่างรุนแรง ทั้งต่อที่พักอาศัย ทรัพย์สินและชีวิต ร่วมกับการจัดของสำคัญไม่ทัน เลยเพิ่มความกังวล

ซึ่งการบริหารความเสี่ยงในมิติดังกล่าว ไม่เพียงแค่การจัดการด้านการรับรู้เท่านั้น แต่จะต้องมีการสร้างความเข้าใจและกำหนดเป็นมาตรการเชิงบังคับในการจัดการสถานการณ์วิกฤต โดยการสร้างความเข้าใจ ต้องคำนึงถึงต้นทุนระดับบุคคล ตั้งแต่ช่วงวัย พัฒนาการ สุขภาพกาย/จิต ระดับการศึกษา ภาษาที่ใช้ ประสบการณ์ และบุคคลที่จะทำการสื่อสาร เพื่อให้เกิดคุณภาพในการสื่อสารที่หวังผลความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งส่งเสริม **การเตรียมความพร้อมระดับประชาชนเพื่อรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ** โดยกลไกระดับพื้นที่ ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สภาดึกและเยาวชน ผู้ช่วยคนพิการ และนักบริหารผู้สูงอายุ ที่สามารถเข้าถึงและสื่อสารสร้างความเข้าใจร่วมกับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. **ทำไมอาสาสมัครและคนดั่ง ถึงทำงานได้เร็วกว่าภาครัฐ** ประเด็นสำคัญที่ภาครัฐต้องนำมา ถอดบทเรียนถึงขีดความสามารถ การได้รับความเชื่อถือ ยอมรับ และทรัพยากรที่สามารถสนับสนุนสถานการณ์ในภาวะวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทบทวนระเบียบ ข้อกฎหมาย กลไก ทรัพยากร ของภาครัฐ ให้สามารถเข้าถึงการช่วยเหลือประชาชนในภาวะวิกฤติได้อย่างเหมาะสมต่อเงื่อนไข ทั้งความเร่งด่วน ความต้องการ ความเสียหาย และผลกระทบของประชาชน ซึ่งหากวิเคราะห์ที่เบื้องต้นจะพบว่า อาสาสมัคร และ คนดั่ง มีต้นทุนด้านงบประมาณและทรัพยากรที่คล่องตัว กล่าวคือ มีปริมาณมาก มีแหล่งงบประมาณที่หลากหลาย การบริหารจัดการไม่ซับซ้อน มีทีมปฏิบัติงานที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาในการกู้ชีพ ช่วยเหลือชีวิตในภาวะวิกฤติ มีเครื่องมือที่มีความพร้อม กลไกการปฏิบัติงานมีแผนการแต่ ไม่ติดเงื่อนไขด้านการตัดสินใจเชิงอำนาจ ทำให้การตัดสินใจในการช่วยเหลือประชาชน หากเข้าเงื่อนไขเบื้องต้นที่กำหนดไว้ สามารถดำเนินการได้ทันที ภายใต้งานวางแผนที่กระชับ คล่องตัว ไม่ต้องกังวลเรื่องระเบียบ ข้อกฎหมายหลายฉบับ จึงทำให้การตัดสินใจในการดำเนินการต่างๆ ทำได้รวดเร็ว สามารถระดมทรัพยากรด้วยงบประมาณที่ยืดหยุ่น ในภาวะขาดแคลนอาหาร อาสาสมัครและคนดั่ง สามารถจัดหาข้าวสารได้หลายสิบล้าน พร้อมรถในการนำส่งเข้าพื้นที่ ไข่ไก่ น้ำดื่ม ในปริมาณหลักหมื่นชิ้น จากบริษัทขนาดใหญ่ ที่สามารถสนับสนุนการพื้นที่ประสบภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว การพิจารณาในภาวะวิกฤติของภาคประชาชน สามารถทำได้คล่องตัวและเข้าถึงพื้นที่ได้รวดเร็ว และได้รับการสนับสนุนจากประชาชน และส่วนราชการในพื้นที่ เนื่องจากหลายหน่วยงานรับทราบข้อจำกัดของหน่วยงานเป็นอย่างดี และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ประสบภัยพิบัติเป็นที่สำคัญ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน กล่าวคือ มีเป้าหมายการจัดการชัดเจน เช่น การเคลื่อนย้ายผู้ติดอยู่ในที่อยู่อาศัย การส่งต่อเครื่องอุปโภคบริโภค และสนับสนุนศูนย์พักพิงฯ จึงทำให้การประสานงาน ส่งต่อข้อมูล มีความชัดเจน และสามารถส่งต่อทีมอื่นในพื้นที่ได้ทันที ต่างจากระบบราชการที่มีบทบาทภารกิจที่หลากหลายและ ทับซ้อนกันหลายหน่วยงาน และเมื่อมีการขอความช่วยเหลือ จะเกิดการส่งต่อบริการไปยังหน่วยงานต่างๆ จนไม่ได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน
5. **ต้นทุนชีวิต ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการปรับตัว** สถานการณ์ภัยพิบัติเป็น ภัยธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ ต้นทุนชีวิตของประชากรในพื้นที่ ตั้งแต่คุณภาพที่อยู่อาศัย ที่หมายถึง ความมั่นคง เงื่อนไขที่ดิน ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย จำนวนชั้น รูปแบบการประกอบอาชีพ ที่หมายถึง ความมั่นคงด้านรายได้ ความเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงตามธรรมชาติ เช่น การทำสวนไร่นา คุศสัตว์ ค้าขายตามฤดูกาล และกลุ่มอาชีพรับจ้างที่มีรายได้ไม่แน่นอน **สุขภาพกายและจิต** ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการและตัดสินใจที่แตกต่างกัน รวมถึงความพิการ ในประเภทต่างๆ **ภาวะพึ่งพิงในครอบครัว** ที่ส่งผลกระทบต่อเงื่อนไขประกอบในการตัดสินใจและดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว **สถานการณ์ในครอบครัว** ที่เป็นสภาพปัญหาต่างๆในครอบครัว ที่ต้องบริหารจัดการ ที่ล้วนส่งผลกระทบต่อทิศทางและรูปแบบในการตัดสินใจของประชาชน เหล่านี้ล้วนเป็นโจทย์สำคัญที่ภาครัฐจะต้องเข้าใจอย่างรอบด้านและออกแบบแนวทางการบริหารสถานการณ์ยกระดับคุณภาพในการปรับตัวของประชาชนและภาครัฐ อย่างเหมาะสมตามต้นทุนชีวิตและต้นทุนทางสังคมในปัจจุบัน บางประเด็นใช้การให้ความรู้ได้ บางประเด็นต้องอาศัยการเสริม

พลัง บางประเด็นต้องอาศัยการใช้จ่ายงบประมาณ บางประเด็นต้องพิจารณาการยกระดับสวัสดิการสังคม หรือในบางประเด็นที่อาจจะต้องพิจารณาการมีสภาพบังคับตามกฎหมาย

6. **หลายเรื่องต้องเข้าใจมากกว่าตีตรา** การแก่งแย่งของบริจาด การตำหนิต่อว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การตัดวงของที่มาช่วยเหลือ เหล่านี้เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ แต่ในหลายพื้นที่กลับไม่มีเหตุการณ์เหล่านี้ ปัจจัยสำคัญที่ต้องเข้าใจคือ ความรู้สึกต่อความเสียหายที่กำลังเกิดขึ้นของผู้ประสบภัยแตกต่างกัน การอธิบายที่ชัดเจน การสื่อสารที่มีคุณภาพ จะลดความรุนแรงทางความรู้สึกของผู้ประสบภัยลงได้ไประดับหนึ่ง ทั้งนี้ มนุษย์ต่างมีระดับการรับรู้ที่แตกต่างกัน การเห็นอกเห็นใจและเข้าใจ พร้อมทั้งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จึงสำคัญกว่าการตีตรา ต่อว่า ผู้ที่กำลังประสบภัยพิบัติ ที่อาจจะขาดอาหารหลายวัน บุตรหลานพ่อแม่เจ็บป่วย จนเกิดความเครียดสูง
7. **กลไกระดับชุมชน คือ หัวใจสำคัญ** การสร้างการรับรู้และการบริหารจัดการในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญต่อการรับมือเหตุการณ์ภัยพิบัติที่สำคัญ หากชุมชนสามารถบริหารจัดการสถานการณ์ภายในชุมชนได้ การสนับสนุนจากภายนอกชุมชน จะเป็นแรงเสริมที่สำคัญในการบรรเทาความเดือดร้อน แต่หากในชุมชนมีความขัดแย้ง หรือ มีความอ่อนไหวสูง การเข้าไปของการสนับสนุนจากภายนอก อาจกลายเป็นประเด็นทวีความรุนแรงในพื้นที่ในลักษณะของการเลือกปฏิบัติ
8. **สวัสดิการที่มีเงื่อนไข กับ ภัยพิบัติที่ไม่เลือกคุณสมบัติ** ภายใต้เงื่อนไขสวัสดิการสังคม และระเบียบการช่วยเหลือเยียวยาฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติ มีเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้หลายประการ ที่ทำให้การรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ ตั้งแต่การรับรู้ ที่อยู่อาศัย การเคลื่อนย้าย การตัดสินใจ การดูแลผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิงในครอบครัว และอาชีพรายได้ โดยประเด็นที่น่าสนใจคือ
 - สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยของ พม. ทั้งในกรณีผู้สูงอายุ คนพิการ มีเงื่อนไขด้านการยินยอมให้ดำเนินการในที่ดินเป็นสำคัญ จึงทำให้แม้จะมีกลุ่มเป้าหมายที่ตรงเงื่อนไข แต่เมื่อไม่มีความสามารถในการให้ความยินยอม ย่อมไม่ได้รับสิทธิ ทั้งในเงื่อนไข ที่ดินสาธารณะ ที่บุกรุกป่าสงวน ที่เช่า หรือการอยู่ในที่ดินที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ใด รวมถึงกรณีไม่มีผู้สูงอายุและคนพิการในบ้าน ทำให้ไม่ได้รับสิทธิ และในกรณีของ พอช. ก็ยังไม่ครอบคลุมเงื่อนไขที่ยากลำบากได้ครบถ้วน
 - สวัสดิการในกลุ่มเงินอุดหนุนสงเคราะห์ ที่ยังคงแยกกลุ่มเป้าหมายและกำหนดรายการค่าใช้จ่ายอย่างง่ายไว้ในอัตราสูงสุดไม่เกิน 3,000 บาท จึงไม่สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริงในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งประเด็นได้อย่างยั่งยืน

ภาคใต้ กับ สถานการณ์อุทกภัย เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งด้วยปัจจัยภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และความเสียหายของอุทกภัยเกิดขึ้นทันทีตั้งแต่เกิด และจะเพิ่มความรุนแรงขึ้นตามระยะเวลาที่น้ำยังคงอยู่ ทิศทางสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงและ ทวีความรุนแรงเพิ่มจากปีก่อนมาโดยตลอด เช่น ในปี พ.ศ.2566 นิยามว่ารุนแรงที่สุดในรอบ 42 ปี แต่สถานการณ์ในปี พ.ศ.2567 กลับรุนแรงยิ่งกว่า และในหลายพื้นที่ที่ไม่เคยประสบอุทกภัยเลย กลับต้องเจอน้ำสูง 1-2 เมตร จนเกิดความเสียหายรุนแรง การทำให้น้ำไม่ท่วม คงเป็นเรื่องท้าทายที่ยากต่อการควบคุม แต่การปรับตัวของภาครัฐและประชาชน ที่จะทำให้ความเสียหายจากการเกิดน้ำท่วมมีน้อยที่สุด เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งทบทวนและยกระดับการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพทุกภาคส่วน ทิศทางสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่ มีทิศทางที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกในทุกระดับ ความชัดเจนในบทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570 จึงเป็นสิ่งสำคัญ ตั้งแต่ก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และการฟื้นฟูภายหลังสิ้นสุดภัยพิบัติ โดยจะต้องคำนึงถึงตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ถึงนโยบาย งบประมาณและสวัสดิการสังคมที่เป็นเครื่องมือสำคัญของกระทรวง พม.

ข้อมูลพื้นที่ประสบอุทกภัยย้อนหลัง 5 ปีพื้นที่ภาคใต้ ร่วมกับกลุ่มเปราะบาง 4 กลุ่ม (เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ คนยากไร้)

จังหวัด อำเภอ ตำบล

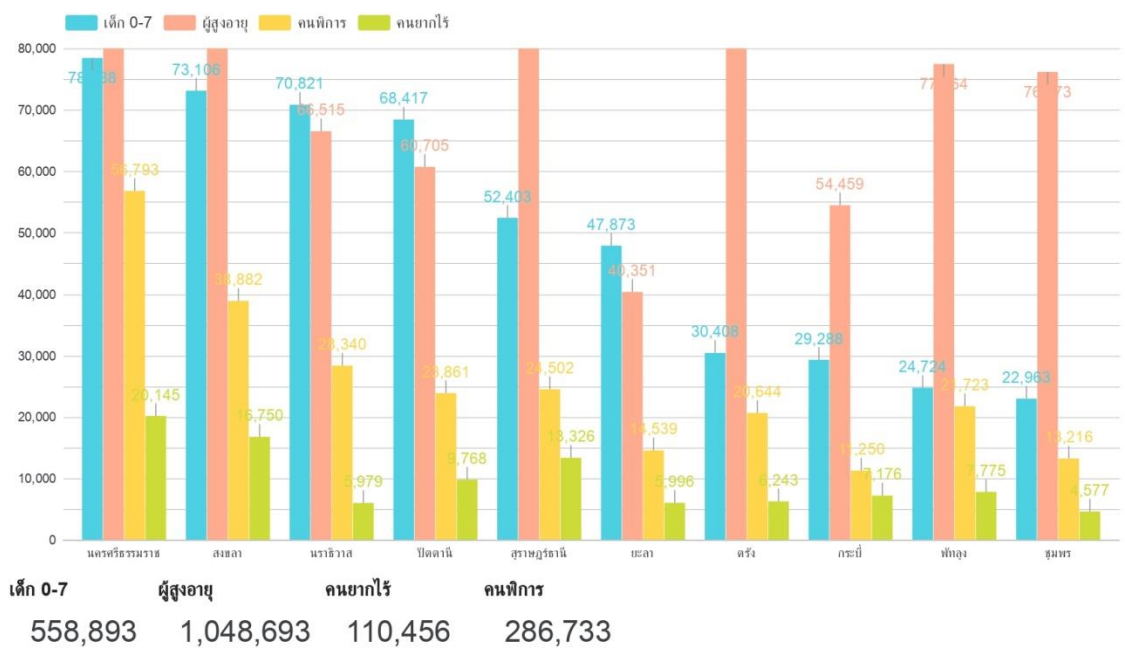
ท่วมย้อนหลัง X จำนวนกลุ่มเปราะบาง

ย้อนหลัง 5 ปี ท่วมกี่ปี

จังหวัด X จำนวนกลุ่มเปราะบาง

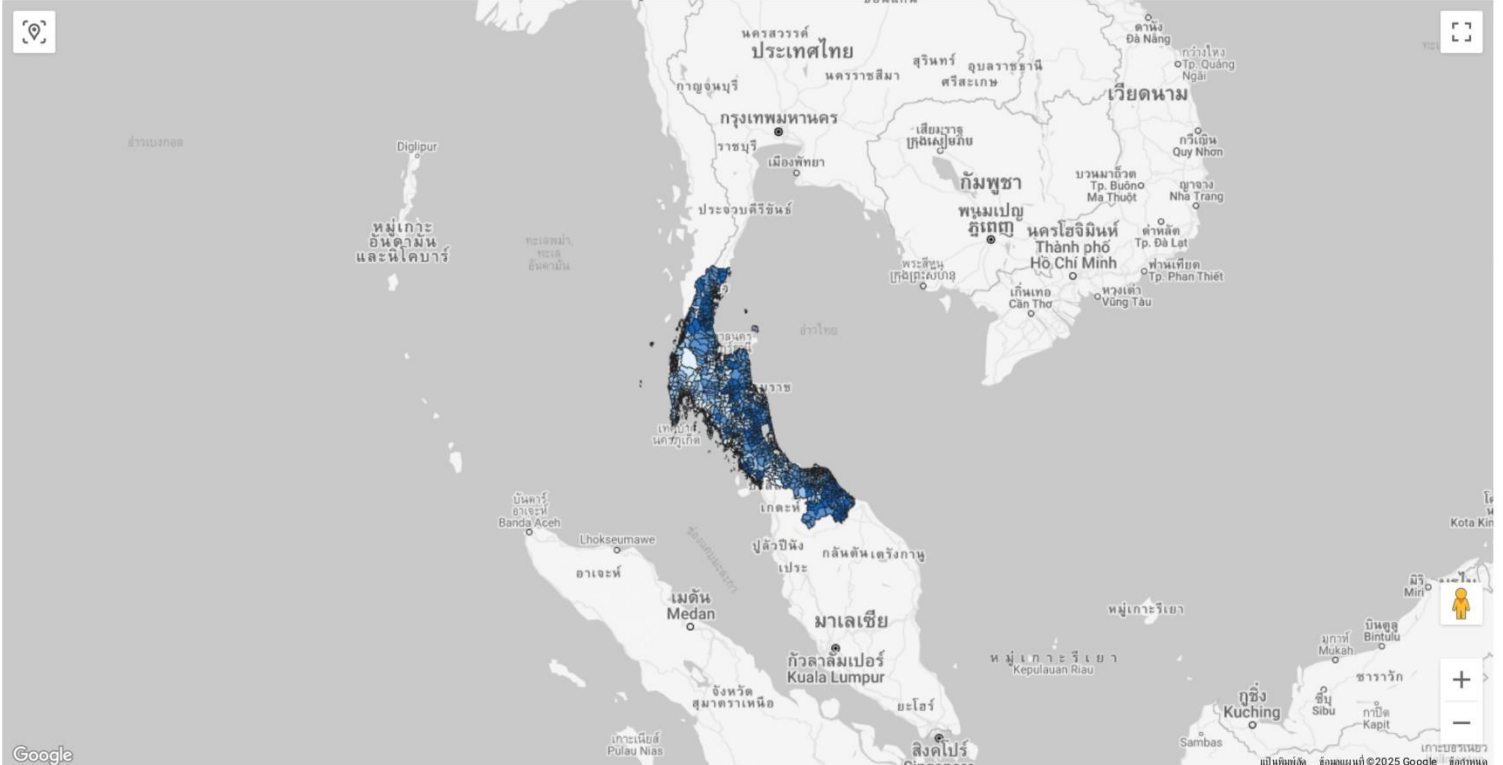
จังหวัด	รวมจำนวนกลุ่มเปราะบาง
1. นครศรีธรรมราช	362,959
2. สงขลา	252,095
3. สุราษฎร์ธานี	213,363
4. นราธิวาส	170,168
5. ปัตตานี	162,751
6. ตรัง	144,618
7. พัทลุง	131,686
8. ชุมพร	116,929
9. ยะลา	108,759
10. กระบี่	102,173
11. สตูล	73,781
12. พังงา	64,788
13. ภูเก็ต	60,325
14. ระนอง	38,341

แผนที่กลุ่มเปราะบางภาคใต้ ร่วมกับพื้นที่ประสบภัยพิบัติ แผนภูมิแท่งแนวนิ่ง

รวมทั้งหมด 2,002,736

ย้อนหลัง 5 ปี ท่วมกี่ปี 0 5

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เด็ก 0-7	ผู้สูงอายุ	คนยากไร้	คนพิการ	ย้อนหลัง 5 ปี ท่วมกี่ปี
1. สุราษฎร์ธานี	ดอนสัก	ดอนสัก	1001	1322	199	456	4
2. สุราษฎร์ธานี	วิภาวดี	ตะกุกเหนือ	632	1350	415	198	4
3. สุราษฎร์ธานี	บ้านนาสาร	ควนสุขบรรณ	328	972	61	137	3
4. สุราษฎร์ธานี	เมืองสุราษฎร์ธานี	มะขามเตี้ย	2159	419	64	826	4
5. สุราษฎร์ธานี	ชัยบุรี	สองแพรก	338	770	40	111	4
6. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	ตะปาน	312	810	161	136	5
7. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	เขาหัวคายน	224	704	87	112	4
8. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	หนองไทร	233	775	126	140	3
9. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	หัวเตย	251	675	39	97	2
10. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	มะลาน	285	965	42	162	4
11. สุราษฎร์ธานี	พุนพิน	น้ารอบ	107	451	26	84	3

บทบาทของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อการจัดการภัยพิบัติตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570

- 1. เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกัน**
เป็นบทบาทในการชักจูงและเตรียมความพร้อมหน่วยงานในสังกัด และ เครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมให้มีความรู้ ความเข้าใจในการรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การเข้าใจหลักการของภัยพิบัติ ผลกระทบที่เกิดขึ้น กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ บทบาทและภารกิจของหน่วยงานและเครือข่าย พร้อมทั้ง การสร้างกลไกการรับรู้และความเข้าใจในระดับชุมชน เพื่อเตรียมการรับมือภัยพิบัติของกลุ่มเปราะบางและคนในสังคม ให้เท่าทันต่อรูปแบบการเกิดภัยพิบัติ ความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติ ผลกระทบจากการประสบภัยพิบัติ เพื่อให้กลไกใน ระดับพื้นที่ รวมถึงประชาชนกลุ่มเปราะบาง สามารถวางแผนรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติได้อย่างเหมาะสม ทั้งในกลุ่ม ครอบครัวที่มีเด็ก ปฐมวัย เด็กวัยเรียน คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยทางกาย ผู้ป่วยทางจิต หรือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เพื่อลดขนาดของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับกลุ่มครัวเรือนเปราะบาง ผ่านการชักจูงและเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานในระดับพื้นที่
- 2. สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยและดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการ และผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบภัย** การจัดการรายกรณี เป็นเครื่องมือสำคัญของนักสังคมสงเคราะห์ในการรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ โดยการบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบในส่วนกลุ่มเป้าหมายและแนวทาง/ทรัพยากรในการให้ความช่วยเหลือ จะ ทำให้นักจัดการรายกรณีสามารถพิจารณาดำเนินการด้านการสังคมสงเคราะห์กลุ่มผู้ประสบภัยและกลุ่มเปราะบางได้ อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ทราบจำนวนของผู้ประสบภัยและกลุ่มเปราะบางที่ชัดเจน ทราบระเบียบ ทรัพยากรที่จะ สามารถนำมาใช้อย่างครบถ้วน ทำให้สามารถบริหารจัดการการให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว และการจัดกลุ่ม ข้อมูลผู้ประสบภัยแต่ละกลุ่ม จะทำให้การวางแผนงานทำได้เหมาะสมมากขึ้น
- 3. วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม** การจัดการรายกรณี เป็นเครื่องมือสำคัญของนักสังคมสงเคราะห์ในการรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือน ผู้ประสบภัยที่เป็นครัวเรือนเปราะบาง และรวมถึงครัวเรือนที่สูญเสียบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีความละเอียดอ่อนสูงใน การปฏิบัติงาน นักสังคมสงเคราะห์ ที่เป็นผู้จัดการรายกรณี ต้องใช้ความเป็นมืออาชีพและระมัดระวังในการปฏิบัติ หน้าที่ในภาวะวิกฤตเร่งด่วน เพื่อป้องกันมิให้ขั้นตอนการดำเนินงานสร้างบาดแผลเพิ่มเติมแก่ครอบครัวผู้ประสบภัยและผู้สูญเสีย การดำเนินการในรูปแบบเช่น การสอบข้อเท็จจริงครอบครัวผู้เสียชีวิตในพิธีศพ การเร่งรัดขอข้อมูลหรือ เอกสารจากผู้ประสบภัยและครอบครัวผู้เสียชีวิต เป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบใน รูปแบบของการวางแผนอย่างรัดกุม และการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนแผนการดำเนินการ เป็นสิ่งที่นักสังคม สงเคราะห์ในฐานะผู้จัดการรายกรณีพึงกระทำ เพื่อในช่วงเวลาที่ครอบครัวผู้ประสบภัยและผู้เสียชีวิตสามารถฟื้นฟูสภาพจิตใจได้ในระดับหนึ่ง จะได้สามารถดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

4. สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว บทบาทการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนการประสานงานและส่วนการดูแลผู้ประสบภัยที่เข้าพักในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพื่อดำเนินการด้านสังคม สงเคราะห์ ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำประวัติรายบุคคล รายครัวเรือน การจัดทำแผนการดำเนินการช่วยเหลือรายกรณี/ รายครัวเรือน การประสานเพื่อจัดหาทรัพยากรในการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการระบบภายในศูนย์พักพิงภายใต้ แนวทางของผู้อำนวยการสถานการณ์(ผู้ว่าราชการจังหวัด)
5. รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว เป็นบทบาทภารกิจที่กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด มีหน้าที่หลักในการเตรียมการ และบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ตั้งแต่การจัดทำทำเนียบพื้นที่จัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวร่วมกับจังหวัด และการ ติดตามสถานการณ์และขนาดของการเกิดภัยพิบัติ เพื่อประเมินสถานการณ์ในการจัดตั้งศูนย์พักพิงฯ และการบริหาร จัดการภายในทั้งด้านทรัพยากร ระบบ บุคลากร และมิติอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสถานการณ์ภัยพิบัติของ จังหวัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

นิยามศัพท์สำคัญที่ควรรู้

- **สาธารณสุข** หมายถึง อักศิภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดในสัตว์ น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้ เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย
- **ภัยพิบัติ** หมายถึง สาธารณภัยอันได้แก่ อักศิภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาดของแมลง หรือศัตรูพืชทุกชนิด ภัยอันเกิดจากโรค ที่แพร่หรือระบาดในมนุษย์ อากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของ ผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่นๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำ ให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของ ประชาชน
- **เขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยและประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน** เป็นอำนาจของผู้คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ.) หรือผู้ว่าราชการจังหวัด(กรณีเร่งด่วน โดยไม่ต้องผ่านที่ประชุม) ตามข้อ 14 (8) และ ข้อ 20 แห่งระเบียบกระทรวงการคลังว่า ด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2562 และหลักเกณฑ์ปี พ.ศ. 2563

- **ผู้ประสบภัยพิบัติ** หมายถึง ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แต่ไม่รวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ
- **การให้ความช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ประสบภัย** หมายความว่า การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในระยะสั้น เพื่อให้ผู้ประสบภัยพิบัตินั้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น การให้ความช่วยเหลือเด็ก ผู้สูงอายุ หรือคนพิการซึ่งหัวหน้าครอบครัวเสียชีวิต พิการหรือบาดเจ็บ จากภัยพิบัติ การขนย้ายครอบครัว และการส่งเสริมอาชีพระยะสั้นแก่ครอบครัวของผู้ประสบภัยพิบัติตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำและการส่ง ต่อให้แก่หน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ อันเป็นการจำเป็นเพื่อให้การดำรงชีวิตเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว เอกสารอ้างอิง หนังสือ ส่วนที่ ๓๓๓ มท ๐๖๐๕/ว๔๓๒๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน

- **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๔-๒๕๗๐** เป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนระบบ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ครอบคลุมภารกิจของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ที่ระบุรายละเอียด การดำเนินการทุกมิติอย่างครบถ้วน
- **กฎหมายหลักภายใต้ภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย**
 - พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐
 - ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และหลักเกณฑ์ฯ ปี พ.ศ.๒๕๖๓
 - ประกาศมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาการจ่ายเงินสำรองจ่ายจังหวัดในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติกรณีต่างๆ พ.ศ.๒๕๖๗
- **กฎหมายหลักภายใต้ภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**
ระเบียบเร่งด่วน
 - ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน

ระยะฟื้นฟู เยียวยา

- การสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน
- การสงเคราะห์เด็กแบบครอบครัวอุปถัมภ์
- กองทุนคุ้มครองเด็ก
- การเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
- เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและครอบครัว
- เงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง
- การสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนาเดิม
- เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก
- การซ่อมแซมบ้านผู้สูงอายุ

- บ้านพอเพียงชนบท
- บ้านมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- เงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ
- เงินสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- การปรับสภาพที่อยู่อาศัยคนพิการ
- เงินกู้ยืมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- การซ่อมแซมที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านพอเพียงชนบท

- **แผนเผชิญเหตุในแต่ละรูปแบบภัยและแต่ละพื้นที่** เป็นแนวทางในการดำเนินการระดับพื้นที่ ตามบริบทของพื้นที่ ทั้งมิติรูปแบบภัยพิบัติ ทรัพยากร ภูมิประเทศ เครือข่าย ที่จะมีการวางแผนและกำหนดบทบาทภารกิจ แนวทางในการดำเนินงานต่างๆ รวมถึงการจัดทำแผนที่อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารสถานการณ์

ผลกระทบของการเกิดภัยพิบัติ

การเกิดภัยพิบัติ เป็นสิ่งที่สร้างผลกระทบต่อพื้นที่ และประชาชนในทุกมิติ ทั้งนี้ การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นต้องคำนึงถึงมิติสำคัญต่างๆ ดังนี้

1. รูปแบบของภัย ไม่ว่าจะเป็น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง อื่นๆ ภัยแต่ละประเภทมีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งผลกระทบของภัยแต่ละรูปแบบ เพิ่มโอกาสในการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของครอบครัวผู้ประสบภัย
2. ขนาดของภัย หมายถึง พื้นที่ของการเกิดภัยพิบัติ และ ความรุนแรงของภัย กล่าวคือ บริเวณที่เกิดภัยเกิดขึ้นในวงกว้างแค่ไหน ความรุนแรงของภัยแต่ละรูปแบบ เช่น ฝนตกหนัก เบาล น้ำท่วมปริมาณน้ำเท่าใด
3. ระยะเวลาที่เกิดภัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความรุนแรงของสถานการณ์ ยิ่งเหตุเกิดระยะเวลานาน ผลกระทบยิ่งนานขึ้น และรุนแรงขึ้นทุกมิติ รวมถึงความเครียด สุขภาวะของผู้ประสบภัยด้วยเช่นกัน
4. บริบทของผู้ประสบภัย เป็นปัจจัยแปรผันสำคัญ ที่จะชี้วัดว่า ปัจจัยในข้อ 1 – 3 จะส่งผลต่อผู้ประสบภัยแค่ไหน เช่น การมีฐานะยากจน มีหนี้สิน อยู่ในภาวะยากลำบาก มีผู้ป่วย คนพิการ เด็กเล็ก คนป่วยกาย/จิตเวช อื่นๆ ในการดูแล ย่อมทำให้ความสามารถในการรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ มีข้อท้าทายในการจัดการสถานการณ์

โดยผลกระทบจากการประสบภัยพิบัติ กระทบอย่างเป็นองค์รวมในความเป็นอยู่ ตามต้นทุนทางสังคมที่ประชาชนมีเป็นพื้นฐาน ร่วมกับรูปแบบการประสบภัยพิบัติ ที่การประสบภัยพิบัตินอกจากจะกระทบต่อความเป็นอยู่แล้ว ยังกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่อยู่อาศัย การศึกษา อาชีพ รายได้ และในหลายกรณีที่บุคคลในครอบครัวสูญหาย เสียชีวิต หรือสูญเสียทรัพย์สิน เครื่องมือประกอบอาชีพ ที่ต้องประเมินอย่างรอบด้านเพื่อจัดบริการการเยียวยาฟื้นฟูได้เหมาะสมต่อความเสียหาย รวมถึงมาตรการในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างเหมาะสม ซึ่งจะพบข้อท้าทาย ข้อจำกัด และเงื่อนไขเฉพาะในแต่ละกรณีที่จะต้องขับเคลื่อนการดำเนินการทั้งรายกรณีและข้อเสนอเชิงนโยบาย ต่อไป

การเตรียมตัวของหน่วยงาน พม. ในการรับมือภัยพิบัติในพื้นที่จังหวัดภาคใต้

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 ได้ดำเนินการจัดทำกรอบการเตรียมตัวในการรับมือภัยพิบัติ ใน 3 ส่วน สำคัญ ดังนี้

1. ความเข้าใจสถานการณ์ภัยพิบัติในพื้นที่จังหวัด

- ท่านจะต้องรับทราบข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ พื้นที่ประสบภัยซ้ำซาก และข้อมูลกลุ่มเป้าหมายทั้งตามระบบสมุดปกครอบครัวยุติธรรมอิเล็กทรอนิกส์ คนพิการที่ขึ้นทะเบียน และผู้ประสบปัญหาทางสังคมที่อาจจะยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลสมุดปกฯ ตามที่ท่านได้ให้บริการ รวมถึงข้อมูลที่เครือข่ายได้แจ้งเข้ามา เพื่อสามารถวางแผนการ ในเตรียมความพร้อม ซักซ้อม และจัดลำดับ ในอพยพในกรณีภาวะฉุกเฉิน สนับสนุนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม โดย สสว.11 ได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลระบบประมวลผล พื้นที่เสี่ยงภัยจำแนกข้อมูล ถึงระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ร่วมกับข้อมูลกลุ่มเปราะบางทางสังคม ให้ท่านสามารถใช้ประกอบการ วางแผนการบริหารสถานการณ์ภัยร่วมกับจังหวัดได้ สามารถกดเข้าดูได้ที่นี้ ทั้งนี้การส่งต่อข้อมูลกลุ่มเปราะบาง ทางสังคม เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะทำได้ทั้งในรูปแบบการส่งหนังสือพร้อมข้อมูล และ จะเป็นประโยชน์สูงสุดหากมีการลงพื้นที่พูดคุย แลกเปลี่ยนชุดข้อมูลในการวางแผน เนื่องจาก องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มีแผนที่ชุมชนที่สามารถชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายได้เช่นกัน การนำข้อมูลมาใช้ร่วมกัน จะยิ่งทำให้การ วางแผนบริหารความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยพิบัติ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่
- ท่านจะต้องเข้าใจรูปแบบและลักษณะการเกิดภัยพิบัติในกระแสหลักของพื้นที่ของท่านเป็นอย่างดี เช่น ประเภทภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ดินโคลนถล่ม หรืออื่นๆ พื้นที่เกิดภัย โดยต้องอ้างอิงการเป็นเขตพื้นที่ ประสบภัยพิบัติหรือประสบสาธารณภัยตามที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดและมีการประกาศ เป็นสำคัญ ในกรณีพื้นที่ดังกล่าว ไม่ได้มีการประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัย ต้องใช้บทบาทตามปกติของ พม. ใน การเข้าดำเนินการ ช่วงเดือนที่จะเกิดภัยพิบัติทั่วไป ลำดับพื้นที่ตามปกติที่มักจะมีภัยพิบัติ ประเภทต่างๆ เช่น หากเกิดอุทกภัย พื้นที่แรกที่ท่วมเป็นประจำ คืออำเภอใด ตำบลใด หมู่ที่เท่าไร ระยะเวลาในการท่วมและ ปัจจัยแวดล้อม เนื่องจากภัยพิบัติ ในรูปแบบอุทกภัย วาตภัย หรือ ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง อาจไม่ได้มีระยะเวลาการเกิดภัยที่ยาวนาน หากแต่เมื่อเกิดภัยพิบัติ ย่อมสร้างความเสียหายต่อประชาชนทันที ระยะเวลาและปัจจัยแวดล้อมถึงเป็นสิ่งที่ต้องทราบในกรณีปกติ ว่าในพื้นที่ของท่านแต่ละหมู่บ้าน มักจะมี ค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการประสบภัยพิบัติอย่างไร เช่น บางพื้นที่ไม่เกิน 6 ชั่วโมง น้ำจะระบายทันที บางพื้นที่ 1-2 วัน บางพื้นที่ 3-5 วัน และบางพื้นที่เกินกว่า 7 วัน ทั้งด้วยปัจจัยภูมิประเทศ หรือการตั้งอยู่ในพื้นที่รับน้ำ ทั้งพื้นที่ลุ่ม พื้นที่ระบายน้ำออก พื้นที่ริมทะเล ชายฝั่ง หรือใดๆ เป็นต้น เพื่อจะได้นำไปประกอบการวางแผนใน การเตรียมความพร้อม ช่วยเหลือ และฟื้นฟูตามความจำเป็นของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และ การมีช่องทาง การติดต่อประสานงานในระดับพื้นที่ ที่จะสามารถเข้าถึงการประสานงาน ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว โดยคำนึงถึง การไม่รบกวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานในพื้นที่เกิดภัยพิบัติเป็นสำคัญอยู่เสมอ

- ท่านจะต้องเข้าใจกลไกการขับเคลื่อนงานภัยพิบัติในบทบาทของกระทรวงมหาดไทย และ บทบาทของ พม. อย่างถูกต้อง เมื่อเกิดภัยพิบัติเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจหลักคือ กระทรวงมหาดไทย ภายใต้กลไกระดับอำเภอและท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีช่องทางการประสานงาน การเข้าถึงข้อมูล สถานการณ์ที่ รวดเร็วในระดับพื้นที่ ทั้งการเกิดภัยพิบัติ การประกาศพื้นที่ภัย การมีผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิต บุคคลสูญหาย และ การเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งเป็นบทบาทหลักของกระทรวง พม. รวมถึงบทบาทการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ภายใต้กลไกระดับอำเภอ(ก.ช.ภ.อ) และ กลไกระดับจังหวัด (ก.ช.ภ.จ) ซึ่งมีท่านพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการ และ การต้องทราบว่าเป็น “ผู้ประสบภัยพิบัติ” ที่จะเข้าถึงการช่วยเหลือใดๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติทุกฉบับ ต้องเป็นผู้ประสบภัยพิบัติที่อยู่ในเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติหรือ สาธารณภัย และมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แล้วเท่านั้น
- ต้องทราบว่า พื้นที่ใดที่เคยเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวในการรองรับผู้อพยพจากการประสบภัย และพื้นที่ใดที่ปัจจุบันไม่มีความเหมาะสมในการเปิดศูนย์พักพิงฯ เช่น พื้นที่ศูนย์พักพิงฯ เดิมน้ำท่วมในปีก่อน เป็นต้น เนื่องจากด้วยบริบทของภาคใต้ หากไม่เกิดภัยขนาดใหญ่ เช่น สึนามิ หรือ พายุรุนแรง การเปิดศูนย์พักพิงฯ มีจำนวนน้อย และ พักอาศัยอยู่เพียงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น จึงเป็นเหตุผลที่ท่านยังจะต้องรับทราบและมีช่องทางการประสานติดต่อผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์พักพิงฯ ในพื้นที่ที่รวดเร็ว เนื่องจาก พม. มีหน้าที่ในการ บริหาร จัดการศูนย์พักพิงฯ แม้หน่วยที่เปิดศูนย์พักพิงฯ ในทางปฏิบัติจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การเข้าไป บริหารจัดการ ข้อมูล วางแผนช่วยเหลือฟื้นฟู ยังคงเป็นบทบาทสำคัญของ พม. ที่จะต้อง สนับสนุนพื้นที่ และ ในกรณีเกิดภัยพิบัติขนาดใหญ่ ต้องพร้อมดำเนินการในฐานะประธานคณะกรรมการ จัดการศูนย์พักพิงฯ พื้นที่

2. ความเข้าใจข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

- การศึกษาแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2564-2570 ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของ กระทรวง พม. ใน 5 ภารกิจ คือ 1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็น กลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนฐานราก 2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์ แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุในพื้นที่ประสบภัย 3) วางแผนและ ฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม 4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคม สงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว และ 5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการ ศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งได้อธิบายแนวทางไว้ครบถ้วน กัดเข้าศึกษาที่นี่
- การศึกษา ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี ฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 และรายละเอียดหลักเกณฑ์ฯ เนื่องจากรายละเอียด ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในกรณีการจัดการ ภัยพิบัติ จะมีการกำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจนแล้ว เพื่อป้องกัน การซ้ำซ้อน ทับซ้อน หรือใช้จ่าย งบประมาณ ของ พม. โดยไม่สอดคล้องกับระเบียบดังกล่าว จึงต้องศึกษา ใช้ออบด้าน ว่า ภายใต้การเกิดภัย พิบัติ แนวทางการช่วยเหลือตามกฎหมายหลักด้านภัยพิบัติแทบจะ ครอบคลุมรายละเอียดในการบริหาร สถานการณ์ภัยพิบัติอย่างรอบด้าน เช่น การจัดหาถุงยังชีพ ไม่เกิน 700 บาท การช่วยเหลือค่าดำรงชีพ กรณีบ้านพักเสียหายทิ้งหลัง 3,800 บาท และค่าวัสดุซ่อมแซมที่อยู่ อาศัยประจำที่ผู้ประสบภัยเป็นเจ้าของ

ไม่เกิน 49,500 บาท เป็นต้น รวมถึงต้องรับทราบกรณี การ ช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์ ในการฝึก อาชีพ ที่ครอบคลุมทั้งค่าอุปกรณ์ วิทยากร การดำเนินงานและ ทุนประกอบอาชีพ ที่เป็นความรับผิดชอบ ของสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์

- การศึกษา ประกาศมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาการ จ่ายเงินสำรองจ่ายจังหวัด ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติกรณีต่างๆ พ.ศ.2567 รวมถึงอัตรา ทุนพระราชทาน กดเข้าศึกษาได้ที่นี่ เนื่องจากเป็นบทบาทภารกิจหลักของ พม. ภายใต้กลไกของมูลนิธิ ราช ประชานุเคราะห์ฯ ในกรณีการช่วยเหลือเฉพาะหน้าเมื่อมีผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติต่างๆ 10,000 บาท และใน กรณีที่ผู้เสียชีวิตดังกล่าวมีบุตรในวัยศึกษาเล่าเรียน(อ้างอิงตามอัตราทุนพระราชทาน) ซึ่งจะต้อง ดำเนินการทั้งการเยี่ยมบ้าน จัดพิธีมอบความช่วยเหลือพระราชทาน การจัดทำประวัติตามที่กำหนดอย่าง ครบถ้วน
- การศึกษาระเบียบเงินอุดหนุนต่างๆของ พม. และ การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยของ พอช. อย่างถี่ถ้วน และหากมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาใช้จ่ายเงินอุดหนุนสงเคราะห์ของ พม. ที่ไม่ใช่เงินสงเคราะห์ผู้ ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน ขอให้พิจารณาใช้จ่ายในช่วงของการฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายตามแต่ละ ระเบียบกำหนดอย่างเหมาะสม นอกจากนี้การพิจารณาข้อมูลกลุ่มเปราะบางในระบบสมุดพกฯ ร่วมกับ พื้นที่ประสบภัย เป็นสิ่งหนึ่งที่สะท้อนการขาดหายไปของการนำเข้าสู่ข้อมูล ที่ทำให้การวิเคราะห์ในเชิง ข้อมูล สถานการณ์และงบประมาณ ทำได้โดยไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย การพิจารณานำเข้าสู่ข้อมูล คราวเรือนเปราะบางในระบบให้เพิ่มขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ข้อมูลในฐานะข้อมูลหลักของกระทรวง พม. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และสนับสนุนการบริหารสถานการณ์ต่างๆของจังหวัด อำเภอ และ ตำบลได้เป็นอย่างดี

3. การเตรียมการและวางแผน

- เสนอให้ท่านพิจารณาประชุมทีม พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ โดยจำแนกข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ ส่งให้ หน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีที่ตั้งในอำเภอต่างๆ เพื่อจะได้เพิ่มความรวดเร็วและใกล้ชิดในการ ติดต่о ประสานงาน ลงพื้นที่ และสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ เนื่องจากจากการประเมินตนเอง ด้าน ความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พบว่า ยังมีความไม่เข้าใจในบทบาท ภารกิจ กฎหมาย แนวทาง และไม่ได้ดำเนินการในหลายขั้นตอน จึงเห็นควรเสนอให้ ท่านพัฒนาสังคม และความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัด ได้ประชุมซักซ้อม เตรียมความพร้อมหน่วยงานในพื้นที่ให้มีความ เข้าใจบทบาท ภารกิจและแนวทางการบริหารสถานการณ์ภายใต้บริบทจังหวัด ตามภารกิจหน้าที่ของ กระทรวง พม.
- เสนอให้ท่านพิจารณานำข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย x คราวเรือนเปราะบาง ที่ สสว.11 ได้จัดทำระบบ ประมวลผล นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนทั้งระดับจังหวัด และพื้นที่ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้หาก ระบบสมุดพกฯ สามารถอนุญาตให้ สสว. เข้าถึงข้อมูลได้ โดยเฉพาะความเปราะบาง กลุ่มเป้าหมาย ประเด็นปัญหา และ พิกัดที่อยู่ สสว.11 สามารถสนับสนุนการชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายให้ท่านในรูปแบบ แผนที่อิเล็กทรอนิกส์ทันที
- เสนอให้ท่านประสานประสานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อซักซ้อมและส่งเสริมให้เป็น กลไก สำคัญในการเตรียมความพร้อมประชาชน ในพื้นที่ตามรูปแบบความรับผิดชอบ ซึ่งการเตรียมตัวที่มี

คุณภาพ ถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ความเสียหายจากภัยพิบัติลดลงได้มากที่สุด การเสริมพลังและส่งเสริมให้กลไกภาคประชาชนที่สำคัญของ พม. มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการ เตรียมความพร้อม การช่วยเหลือ และการฟื้นฟูประชาชนกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นภารกิจสำคัญ โดย สสว.11 ได้จัดทำชุดความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติฉบับประชาชน ท่านสามารถดู รายละเอียดได้จากเอกสารภาคผนวกท้ายเล่มนี้

- เสนอให้ท่านคณะทำงานขับเคลื่อนการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจังหวัด (CSR) ใน 2 มิติ คือ 1) การเตรียมระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ ในของใช้จำเป็น เช่น แอมป์ เสิสเด็ก/ผู้ใหญ่ น้ำดื่ม อาหารแห้ง อาหารกล่อง เป็นต้น เพื่อให้เมื่อเกิดภัยพิบัติ ที่ยากต่อการจัดหาหรือเตรียมการ จะได้มีต้นทุนที่เพียงพอต่อการดำเนินการกระจายความช่วยเหลือได้ทันที และ 2) การประชุมเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในพื้นที่ จังหวัด ที่มุ่งเน้นการดำเนินการตามมาตรฐานแนวทางการรับผิดชอบต่อสังคม ISO26000 ซึ่งเป็น มาตรฐานระดับสากลในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มุ่งเน้นกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม ตั้งแต่ การปฏิบัติตัว การประกอบกิจการที่มีสร้างผลกระทบทางลบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ไม่มุ่งเน้นเพียงแค่ การบริจาค
- เสนอให้ท่านพิจารณาเตรียมพร้อมในการกำหนดสถานที่รองรับ กรณีบุคลากร เครือข่ายของพม. เป็นผู้ประสบภัย ไม่สามารถพักอาศัยในบ้านพักอาศัยได้ ให้มีที่พักอาศัยที่สามารถพักอาศัยและ ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
- กรณีที่มีการสำรวจจากกองตรวจราชการ เรื่องความพร้อมของการตั้งศูนย์พักพิงฯ และท่านแจ้งว่า เป็นหน่วยงานที่มีความพร้อม ขอให้ท่านศึกษาแนวทางการดำเนินการให้ครบถ้วน และซักซ้อม บุคลากรเตรียมความพร้อมยานพาหนะ สถานที่ ต่างๆให้เหมาะสม โดยสามารถศึกษาได้ที่นี้
- เสนอให้ท่านพิจารณาซักซ้อมความพร้อมของบุคลากร และกลไกการดำเนินการต่างๆ ตั้งแต่ การเข้าถึงข้อมูลในพื้นที่เมื่อเกิดภัย ตั้งศูนย์พักพิงฯ ว่ามีแหล่งข้อมูลเชื่อถือได้ที่สามารถเข้าถึงได้ใน ระยะเวลาที่รวดเร็วแล้วหรือไม่ การดำเนินการของทีมลงพื้นที่ ทีมข้อมูล ทีมระเบียบ ทีมสนับสนุน ทีมบริหารจัดการงบประมาณ ยานพาหนะ ทรัพยากรต่างๆ รวมถึงทีมรายงานข้อมูลต่อส่วนกลาง ให้มีความพร้อม เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการที่สามารถบริหารจัดการล่วงหน้าได้

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 ขอให้ท่านได้พิจารณาเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติในพื้นที่ไว้เสมอ เนื่องจากความเสียหายและผลกระทบจากภัยพิบัติ เป็นหนึ่งประเด็นทางธรรมชาติ ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อ เจือปนใจ และต้นทุนชีวิตของประชาชนอย่างรุนแรงและยาวนาน การประสบภัยพิบัติ เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ยาก ต่อการควบคุมหรือพยากรณ์ความเสียหายได้ แต่การเตรียมตัวที่ดี และระบบการบริหารสถานการณ์ที่ดี ในเวลาที่ เหมาะสม จะช่วยลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้ดีที่สุด สสว.11 จึงได้ จัดทำ คู่มือฉบับนี้ขึ้น โดยหวังว่าจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของท่าน ท้ายนี้ ในภาคผนวก ได้รวบรวมแหล่งข้อมูล ชุดความรู้ และเครื่องมือที่ สสว.11 จัดทำไว้เพื่อสนับสนุนหน่วยงาน พม. หนึ่งเดียว ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

กลไกฐานรากที่ พม. ต้องทำงานร่วมด้วยในการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติระดับชุมชน

ระดับกลุ่มและบุคคล

- อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- ผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
- สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ
- ผู้ช่วยคนพิการ
- กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ระดับศูนย์และกลไก

- ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน
- ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กระดับตำบล
- ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- คณะทำงานความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ

ระดับหน่วยงาน

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ผู้อำนวยการท้องถิ่น)
- ที่ว่าการอำเภอ(ผู้อำนวยการอำเภอ)
- จังหวัด(ผู้อำนวยการจังหวัด)

**บทบาทกลไกฐานรากในสังกัดกระทรวง พม.ในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ 3 ระยะ
ภายใต้ แนวคิด ดูแลตัวเองได้ รับผิดชอบครอบครัว สนับสนุนชุมชน เสริมพลังจัดการภัยพิบัติด้วยพลังชุมชน
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11**

กลไก	ก่อนเกิดภัยพิบัติ	ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	สิ้นสุดการเกิดภัยพิบัติ
<p>1. อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินครัวเรือนของตนเองและครอบครัวถึงขนาดและผลกระทบ รวมถึงขีดความสามารถในการรับมือ ภัยพิบัติ เพื่อเตรียมตัวรับมืออย่างเหมาะสมในมิติต่างๆ - การประชุมศูนย์ประสานงาน อพม. จังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อซักซ้อมกรอบแนวทางในการจัดทำข้อมูลชุมชน ครัวเรือนเปราะบาง พื้นที่ความเสี่ยงในชุมชน พื้นที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวในชุมชนรับผิดชอบ รวมถึงมาตรการอพยพในชุมชน ความต้องการในการอบรม ฝึกทักษะของ อพม. ในการสนับสนุนชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ - การชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายในระดับหมู่บ้านตามพื้นที่รับผิดชอบต่อ อปท. และ พม.จังหวัด เพื่อจัดทำข้อมูลชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายพร้อมข้อจำกัด ความต้องการ ความยากลำบากเพื่อวางแผนในการจัดทรัพยากรอย่างเหมาะสม - การสื่อสารสร้างการรับรู้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้เท่าทันถึงกระบวนการจัดการภัยพิบัติในชุมชน ตั้งแต่สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน รูปแบบและช่องทางการแจ้งเตือนแนวทางการอพยพ การเตรียมถุงสวดกวดวยในครอบครัว ที่ตั้งศูนย์พักพิงฯ และระดับความเสี่ยงของพื้นที่พักอาศัยของประชาชนภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการครัวเรือนของตนเอง ให้อยู่ในภาวะปลอดภัย ที่หน่วยงานท้องถิ่นและ พม.จังหวัดจะต้องสนับสนุนให้ อพม. มีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติระดับครัวเรือน เมื่อเกิดภัยพิบัติอย่างเหมาะสม จึงจะสามารถตั้งกำลังมาสนับสนุนภารกิจอื่น - การรับแจ้ง รับประสาน รับเรื่องจากประชาชน ผู้ประสบภัยพิบัติ หรือ เครือข่ายในพื้นที่ในการส่งต่อขอความช่วยเหลือ กรณีฉุกเฉิน กู้ชีพ อพยพ แจ้งต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น (นายก อปท.) ทันที และในกรณีมีผู้เสียชีวิต เด็กกำพร้าหรือคนพิการ แจ้งต่อ พม.จังหวัด ร่วมด้วย - การเข้าสนับสนุนศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือกลไกการอพยพในชุมชนของพื้นที่ ทั้งการจัดทำข้อมูล อำนาจความสะดวก ดูแลผู้อพยพ และประสานส่งต่อข้อมูล ความต้องการของผู้อพยพ ร่วมกับกลไกท้องถิ่น ส่งมาถึงกลไก พม.จังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งต่อข้อมูลความเสียหายในกรณีนอกเหนือจากกลไกระดับท้องถิ่นและอำเภอสำรวจและในความเสียหายที่ระเบียบกฎหมายปัจจุบันยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน ส่งต่อให้กลไก พม.จังหวัด - การร่วมเป็นทีมในการวางแผนและติดตามการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมร่วมกับนักจัดการรายกรณีที่ได้รับผิดชอบในการฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติทุกมิติ โดยเฉพาะกรณี ที่สูญเสียและเสียหายรุนแรง กระบวนการดำเนินชีวิต สภาพจิตใจอย่างรุนแรงที่จะต้องติดตามต่อเนื่อง - การเป็นกลไกในการรับทราบสิทธิและแจ้งสิทธิต่อประชาชน ในกรณี สิทธิ ตาม กฎ หมาย ป ก ตี และ กร ณี คณะรัฐมนตรีมีแนวทางการเยียวยาเพิ่มเติม
<p>2. สภาเด็กและเยาวชน(สद्य.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ร่วมกับ อำเภอ ตำบล และท้องถิ่น เพื่อซักซ้อมความเข้าใจร่วมกับหน่วยงาน พม.จังหวัด หรือ สว.นในพื้นที่รับผิดชอบในการกำหนดบทบาทภารกิจ ที่เด็กและเยาวชนสามารถยกระดับตัวเอง เสริมพลังครอบครัว และสนับสนุนชุมชนในภาวะวิกฤตได้ รวมถึงการขยายผลกลไกจากสภาเด็กและเยาวชนสู่การสร้างพลังเด็กในชุมชน ร่วมกับสถานศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการครัวเรือนของตนเอง ให้อยู่ในภาวะปลอดภัย ที่หน่วยงานท้องถิ่นและ พม.จังหวัดจะต้องสนับสนุนให้ สद्य. มีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติระดับครัวเรือน เมื่อเกิดภัยพิบัติอย่างเหมาะสมจึงจะสามารถตั้งกำลังมาสนับสนุนภารกิจอื่น 	

บทบาทกลไกฐานรากในสังกัดกระทรวง พม.ในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ 3 ระยะ
ภายใต้ แนวคิด ดูแลตัวเองได้ รับผิดชอบครอบครัว สนับสนุนชุมชน เสริมพลังจัดการภัยพิบัติด้วยพลังชุมชน
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11

กลไก	ก่อนเกิดภัยพิบัติ	ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	สิ้นสุดการเกิดภัยพิบัติ
	<p>ทุกสังกัด เพื่อให้เด็กและเยาวชนในขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประเมินครัวเรือนของตนเองและครอบครัวถึงขนาดและผลกระทบ รวมถึงขีดความสามารถในการรับมือ ภัยพิบัติ เพื่อเตรียมตัวรับมืออย่างเหมาะสมในมิติต่างๆ - การสื่อสารสร้างการรับรู้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เท่าทันถึงกระบวนการจัดการภัยพิบัติในชุมชน ตั้งแต่สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน รูปแบบและช่องทางการแจ้งเตือน แนวทางการอพยพ การเตรียมถุงสละตกฉวยในครอบครัว ที่ตั้ง ศูนย์พักพิงฯ และระดับความเสี่ยงของพื้นที่พักอาศัยของประชาชน ภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน โดยดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - การรับแจ้ง รับประสาน รับเรื่องจากประชาชน ผู้ประสบภัยพิบัติ หรือ เครือข่ายในพื้นที่ในการส่งต่อขอความช่วยเหลือ กรณีฉุกเฉิน กู้ชีพ อพยพ แจ้งต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น (นายก อบท.) ทันที และในกรณีผู้เสียชีวิต เด็กกำพร้าหรือคนพิการ แจ้งต่อ พม.จังหวัด ร่วมด้วย - การเข้าสนับสนุนศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือกลไกการอพยพในชุมชนของพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งในรูปแบบกิจกรรมนันทนาการ หรือ การจัดกลุ่มสร้างพลังเด็กและเยาวชน ในการช่วยดูแลเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยในศูนย์พักพิงชั่วคราว 	
<p>3. ผู้บริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุและผู้ช่วยคนพิการ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุ คนพิการ ในความรับผิดชอบ พร้อมทั้งการประเมินต้นทุนและขีดความสามารถในการเผชิญเหตุและรับมือภัยพิบัติ โดยร่วมวางแผนกับครอบครัวของผู้สูงอายุและคนพิการในการเตรียมความพร้อมและการตัดสินใจอย่างเหมาะสม และในกรณีที่ประเมินแล้วพบว่า ผู้สูงอายุหรือคนพิการในความรับผิดชอบอยู่ในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ ได้รับผลกระทบ และไม่มีขีดความสามารถในการรับมือ จะต้องชี้เป้าต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น(นายก อบท.) ทราบทันที เพื่ออพยพก่อนที่จะเกิดภัยพิบัติ - การประเมินครัวเรือนของตนเองและครอบครัว ถึงขนาดและผลกระทบ รวมถึงขีดความสามารถในการรับมือ ภัยพิบัติ เพื่อเตรียมตัวรับมืออย่างเหมาะสมในมิติต่างๆ - ชักจูงกรอบแนวทางในการจัดทำข้อมูลชุมชน ครัวเรือน เปราะบาง พื้นที่ความเสี่ยงในชุมชน พื้นที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวใน 	<ul style="list-style-type: none"> - การตรวจสอบผู้สูงอายุและคนพิการในความรับผิดชอบว่าอยู่ในสถานะปลอดภัยจากสถานการณ์แล้วหรือไม่ กล่าวคือ กรณีไม่อพยพ ต้องสามารถพักอาศัยที่บ้านได้อย่างปลอดภัยมีอาหาร ยา ของใช้จำเป็น เพียงพอต่อระยะเวลาที่ภัยพิบัติเกิดขึ้น หรือ กรณีจำเป็นต้องอพยพ ต้องยืนยันว่า ได้รับการอพยพครบถ้วนแล้ว - การเข้าสนับสนุนศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือกลไกการอพยพในชุมชนของพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม การบำบัด ผ่อนคลาย และการประเมินคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น เพื่อบริหารความเสี่ยง 	

**บทบาทกลไกฐานรากในสังกัดกระทรวง พม.ในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ 3 ระยะ
ภายใต้ แนวคิด ดูแลตัวเองได้ รับผิดชอบครอบครัว สนับสนุนชุมชน เสริมพลังจัดการภัยพิบัติด้วยพลังชุมชน
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11**

กลไก	ก่อนเกิดภัยพิบัติ	ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	สิ้นสุดการเกิดภัยพิบัติ
	<p>ชุมชนรับผิดชอบ รวมถึงมาตรการอพยพในชุมชน ความต้องการในการอบรม ฝึกทักษะของทั้ง 2 กลไกในการสนับสนุนชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ ร่วมกับ พม.จังหวัดหรือ สสว.ในพื้นที่รับผิดชอบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การค้นหากลุ่มเป้าหมายในชุมชนเพิ่มเติม กรณีที่เป็นผู้สูงอายุ หรือ คนพิการในพื้นที่ประสบภัยพิบัติของชุมชน ที่มีความยากลำบากหรือมีภาวะพึ่งพิงสูงที่ยากต่อการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประสานส่งต่อกลไกระดับท้องถิ่น 		
<p>4. ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อซักซ้อมกรอบแนวทางในการจัดทำข้อมูลชุมชนครัวเรือนเปราะบาง พื้นที่ความเสี่ยงในชุมชน พื้นที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวในชุมชนรับผิดชอบ รวมถึงมาตรการอพยพในชุมชน ความต้องการในการอบรม ฝึกทักษะของคณะกรรมการฯ ในการสนับสนุนชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ ร่วมกับ พม.จังหวัดหรือ สสว.ในพื้นที่รับผิดชอบ และกลไกท้องถิ่น พร้อมทั้งออกแบบหลักสูตร กิจกรรม โครงการ ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการซักซ้อมการรับมือภัยพิบัติของครอบครัวในชุมชน ให้เป็นการสร้างความตระหนักรู้และทักษะร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันในการรับมือสถานการณ์ของครอบครัวในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ - การสื่อสารสร้างการรับรู้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้เท่าทันถึงกระบวนการจัดการภัยพิบัติในชุมชน ตั้งแต่สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน รูปแบบและช่องทางการแจ้งเตือนแนวทางการอพยพ การเตรียมถุงสวดกฉวยในครอบครัว ที่ตั้งศูนย์พักพิงฯ และระดับ ความเสี่ยงของพื้นที่พักอาศัยของประชาชนภายใต้สถานการณ์ภัยพิบัติปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการครัวเรือนของตนเอง ให้อยู่ในภาวะปลอดภัย ที่หน่วยงานท้องถิ่นและ พม.จังหวัดจะต้องสนับสนุนให้ทีม ศพค. มีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติระดับครัวเรือน เมื่อเกิดภัยพิบัติอย่างเหมาะสม จึงจะสามารถตั้งกำลังมาสนับสนุนภารกิจอื่น - การเข้าสนับสนุนศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือกลไกการอพยพในชุมชนของพื้นที่ โดยเฉพาะการสนับสนุนการดูแลครอบครัวในพื้นที่ศูนย์พักพิงชั่วคราว ทั้งในรูปแบบกิจกรรม นันทนาการ หรือ การจัดกลุ่มสร้างพลังครอบครัวในการช่วยดูแลเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้ป่วยในศูนย์พักพิงชั่วคราว - การเป็นกลไกการรับแจ้ง รับประสาน รับเรื่องจากประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ หรือ เครือข่ายในพื้นที่ในการส่งต่อขอความช่วยเหลือ กรณีฉุกเฉิน กู้ชีพ อพยพ แจ้งต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น(นายก อบท.) ทันที และในกรณีมีผู้เสียชีวิตเด็กกำพร้าหรือคนพิการ แจ้งต่อ พม.จังหวัด ร่วมด้วย 	

บทบาทกลไกฐานรากในสังกัดกระทรวง พม.ในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ 3 ระยะ
ภายใต้ แนวคิด ดูแลตัวเองได้ รับผิดชอบครอบครัว สนับสนุนชุมชน เสริมพลังจัดการภัยพิบัติด้วยพลังชุมชน
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11

กลไก	ก่อนเกิดภัยพิบัติ	ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	สิ้นสุดการเกิดภัยพิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำข้อมูลครอบครัวของชุมชน การชี้เป้ากลุ่มเป้าหมายในระดับหมู่บ้านตามพื้นที่รับผิดชอบต่อ อปท. และ พม. จังหวัด เพื่อจัดทำข้อมูลชี้เป้ากลุ่มเป้าหมาย พร้อมข้อจำกัด ความต้องการ ความยากลำบากเพื่อวางแผนในการจัดทรัพยากรอย่างเหมาะสม 		
<p>5. ศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะทำงานศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจังหวัด เพื่อทบทวนสถานการณ์ของจังหวัด อำเภอ และตำบลในพื้นที่ กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการสนับสนุนร่วมกับข้อมูลกลุ่มเปราะบาง ทั้งจากชุมชนหรือ ระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อระบุความต้องการเชิงปริมาณและเชิงประเด็นได้อย่างถูกต้อง เช่น ความต้องการนมผงของเด็กเล็ก ผ่าอนามัยของเพศหญิง แผ่นรองของผู้ป่วยติดเตียง หรือของใช้จำเป็นอื่นๆ รวมถึงหากระบุถึงข้อมูลการอพยพย้อนหลังได้ จะทำให้การระดมทรัพยากร ทั้ง อุปกรณ์สำหรับเด็ก เยาวชน ผู้ป่วย สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ รวมถึงกำลังคนที่จะเข้ามาร่วมสนับสนุนการบริหารสถานการณ์ในระดับท้องถิ่นจะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการมีข้อมูล - การวางแผนการกระจายทรัพยากร ที่คำนึงถึงสถานการณ์เลวร้ายที่สุดของเส้นทางการเดินทางที่อาจถูกตัดขาด การกำหนดจุดรวมทรัพยากร กระจายทรัพยากร ยานพาหนะที่สนับสนุนตามความรุนแรงของพื้นที่ตามข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> - ติดตามสถานการณ์และรับรายงานความต้องการพร้อมการตรวจสอบความสามารถในการสนับสนุนทรัพยากรตามความต้องการของพื้นที่ตามแผนที่กำหนดไว้ และ พื้นที่วิกฤตนอกแผน เพื่อให้การสนับสนุนพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับกลไกในระดับท้องถิ่นที่จะรับและส่งต่อทรัพยากรตามความต้องการในภารกิจต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุมคณะทำงานฯ เพื่อติดตามสถานการณ์ และประเมินความต้องการที่มีความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนกลไกท้องถิ่นหรือประชาชน ที่มีความจำเป็นและเกินขีดความสามารถของระเบียบกฎหมายในปัจจุบัน รวมถึงการออกแบบชุดฟื้นฟูพลัง (Resilience Kits) ที่จะเป็นชุดทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็น เงิน สิ่งของ อาหาร หรือใดๆ ที่พิจารณาแล้วว่า จะสามารถสนับสนุนการฟื้นคืนหลังในระยะสั้นของครัวเรือนที่ได้รับ ความเสียหาย เพื่อคืนความสามารถ บางประการให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตประจำวัน ภายใต้ความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้อย่างรวดเร็ว ก่อนการฟื้นฟูมิติอื่นๆร่วมกับนักจัดการรายกรณีต่อไป

กลไกภาคประชาชนในสังกัด พม. แรงเสริมสำคัญในการจัดการยกระดับกลไก การดูแลประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11

อาสาสมัครพัฒนาสังคมฯ(อพม.)

ร่วมกับกลไกศูนย์ประสานงาน อพม.ทุกระดับ ในการเตรียมความพร้อมประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางและกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง ทั้งมิติความรู้เรื่องภัยพิบัติ การเตือนภัย การเตรียมตัว การอพยพ ข้อมูลศูนย์พักพิงฯ การแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือ การชี้เป้า ส่งต่อความต้องการของผู้ประสบภัยทุกคน รวมถึง อพม.และครอบครัว เป็นคนกลางสนับสนุนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัดให้เข้าถึงผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว

สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ

โดยคณะผู้บริหารสภาเด็กฯจังหวัด เชิญประชุมร่วมระดับอำเภอ ตำบล และท้องถิ่น ชักซ้อมความเข้าใจเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ให้เท่าทันการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนและตัดสินใจ รวมถึงการสนับสนุนครอบครัวในการรับมือภัยพิบัติ และการอพยพในครอบครัวและชุมชนที่อยู่อาศัย เพื่อเป็นแรงเสริมในการสนับสนุนกลไกระดับท้องถิ่นในการช่วยเหลือบุคคลในชุมชนด้วยข้อมูล ความรู้ ที่เหมาะสม โดยร่วมกับกลไกศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กระดับตำบล เพื่อคัดกรองข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลเด็กและครอบครัวที่จำเป็นต้องช่วยเหลือเร่งด่วน

ผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุและผู้ช่วยคนพิการ

ในการจัดทำข้อมูลผู้สูงอายุและคนพิการ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ และบริหารความเสี่ยงภายใต้เงื่อนไขต้นทุนทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย ที่ต้องมีผู้ดูแลที่รัฐสนับสนุน โดยเฉพาะการบริหารสถานการณ์ และการอพยพที่จะต้องส่งข้อมูลต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น(นายก อบท.) เพื่อช่วยเหลืออพยพก่อนเกิดภัยในกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการ ที่อยู่ในเงื่อนไขที่ต้องมีผู้ดูแลภาครัฐ

ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)

กลไกสำคัญในการชักซ้อม เตรียมความพร้อม ที่จัดทำข้อมูลครอบครัวในระดับชุมชน สนับสนุนกระบวนการจัดกลุ่มบ้านที่มีภาวะพึ่งพิงสูง และบ้านในพื้นที่เสี่ยงประสบภัยพิบัติ พร้อมทั้งการชักซ้อมในระดับชุมชนร่วมกับครอบครัว เพื่อสามารถประเมินและวางแผนได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการขับเคลื่อนแนวคิดบ้านพี่น้อง ที่สามารถช่วยเหลือกันได้ในระดับชุมชน โดยไม่ต้องเข้าสู่ศูนย์พักพิงฯ โดยอาศัยบ้านใกล้เคียงที่รับตัวได้ไว ดูและระมัดระวังได้ดี และท้องถิ่นให้การสนับสนุน

ศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ (CSR)

ในการระดมทรัพยากร ตามข้อมูลกลุ่มเปราะบางและความต้องการตามช่วงวัย เพศ ความต้องการพิเศษ ที่มีการทบทวนการจัดการในครั้งก่อน เพื่อวางแผนการจัดการทรัพยากรร่วมกับภาคธุรกิจล่วงหน้าก่อนเกิดภัยพิบัติ โดยใช้ข้อมูลเป็นฐานในการระบุความต้องการและข้อท้าทาย

กลไกภาคประชาชนในสังกัด พม. แรงเสริมสำคัญในการจัดการยกระดับกลไก การดูแลประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11

หลักประกันการทำงานที่อุ่มใจ

ผู้ที่จะสามารถจัดการภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ 1) ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรง และ 2) ผู้ที่ตัวเองและครอบครัวรับมือได้อย่างเหมาะสมแล้ว จะเสริมพลังด้านต้นทุนทางสังคมแก่กลไกภาคประชาชนให้เป็นผู้ที่สามารถรับมือ เตรียมพร้อมจัดการดูแลตัวเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐต้องเสริมพลังให้กลไกภาคประชาชนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะ ที่อยู่อาศัย การเตรียมความพร้อม การบริหารจัดการ สวัสดิการที่เหมาะสม เพราะเมื่อกลไกภาคประชาชนสามารถจัดการตัวเองและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถช่วยเหลือประชาชนคนอื่นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเช่นกัน

เสริมพลังกลไกภาคประชาชนให้แข็งแรง

การอบรม ชักซ้อม เตรียมพร้อม ทั้งมิตินิติความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ทักษะการจัดการเหตุในมิติต่างๆ กระบวนการประสานงานทั้งก่อนเกิด ระหว่างและสิ้นสุดภัยพิบัติ พลังของภาคประชาชนที่รัฐทดแทนไม่ได้ในภาวะวิกฤติ การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ วิธีการเตรียมพร้อมแบบประชาชนและกลุ่มเปราะบาง แผนเผชิญเหตุในระดับพื้นที่ พื้นที่ปลอดภัย และเส้นทางน้ำ เพื่อวางแผนการจัดสถานรองรับที่เหมาะสม บทบาทกลไกภาคประชาชนในการสนับสนุนพื้นที่และจังหวัด เหล่านี้ล้วนต้องอบรม ชักซ้อมให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ที่จังหวัดสามารถจัดหลักสูตรผ่านการอบรม อพม. การประชุมคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชน การจัดทำโครงการให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุและผู้ช่วยคนพิการ ที่จะทำให้กระบวนการเสริมพลังกลไกภาคประชาชนถูกขับเคลื่อนก่อนเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติทุกรูปแบบ

สิทธิประโยชน์ที่ส่งเสริมการสร้างมาตรฐานการพัฒนา

การส่งเสริมให้เกิดสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม ผ่านข้อเสนอเชิงนโยบาย ไม่ใช่การให้รางวัล หากแต่เป็นการต่างตอบแทนที่สมเหตุสมผล เพื่อให้กลไกภาคประชาชน ที่เข้ามาสนับสนุนกระบวนการต่างๆ ได้รับสิ่งตอบแทนที่เหมาะสม เช่น

- การลดหย่อนภาษีจากการบริจาคหรือสนับสนุนทรัพยากรของภาครัฐกิจ
- การส่งเสริมการได้รับสวัสดิการการดูแลชีวิตและความเสี่ยงของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้ช่วยคนพิการ และ ผู้รับบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
- การส่งเสริมการมีประกาศเกียรติคุณ ผลงานทางสังคมของเด็กและเยาวชน ในการช่วยเหลือสังคม และการสนับสนุนทรัพยากรในการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมที่รอบด้านแก่สภาเด็กและเยาวชนทุกระดับ
- การได้การสนับสนุนกิจกรรม โครงการ หรือทรัพยากร เพิ่มเติมในพื้นที่ที่ขับเคลื่อนกลไกศูนย์ต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ

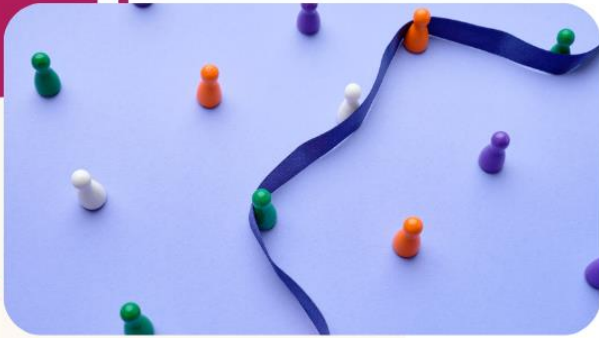
การมีส่วนร่วมของกลไกภาคประชาชน เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติระดับชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง ผู้ประสบปัญหาทางสังคม และกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน ที่รัฐจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

พม. สนับสนุนอะไรจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่นและชุมชน ในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติได้อย่างไรบ้าง

1. การสนับสนุนแนวคิดในการประเมินความเหมาะสมของศูนย์พักพิงฯ ทั้งในมิติกายภาพ เช่น ศูนย์พักพิงฯ น้ำท่วมหรือไหม้ เส้นทางมาศูนย์น้ำท่วมขังหรือสูงหรือไม่ และพื้นที่ศูนย์พักพิงฯอยู่ในเงื่อนไขที่ประชาชนจะสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมเมื่อเกิดเหตุหรือไม่ รวมถึงการดูแลกลุ่มเป้าหมายทั้งมิติช่วงวัย เพศ ความต้องการพิเศษ ทั้งมิติสุขภาพ ความพิการ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงมิติความปลอดภัยจากความหลากหลายของผู้อพยพ ที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขระยะเวลาในการเปิดศูนย์พักพิงฯในแต่ละพื้นที่ด้วยเช่นกัน เช่น บางพื้นที่ต้องเปิดเกินกว่า 5 วัน บางพื้นที่เปิดระหว่าง 3-5 วัน หรือบางพื้นที่เปิดเพียงไม่กี่ชั่วโมง ซึ่งจะมีประเด็นที่จะต้องบริหารจัดการแตกต่างกันไป
2. การสนับสนุนแนวคิดในการจัดทำข้อมูลเพื่อประกอบการวาง ทั้งการอพยพ ภาวะพึ่งพิง ความต้องการพิเศษในศูนย์พักพิงฯ ในระดับชุมชน เพื่อให้ท้องถิ่น อำเภอ สามารถบริหารจัดการข้อมูลในระดับฐานรากได้อย่างเหมาะสม ที่หน่วยงาน พม. จะต้องจัดทำกรอบแนวคิด ซึ่ง สสว.11 ได้จัดทำตัวอย่างการวิเคราะห์ภาวะพึ่งพิงในระดับครัวเรือนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในภาวะวิกฤต [ตามลิงค์นี้](#) เพื่อเสนอต่อชุมชนในการวางแผนการช่วยเหลือตามภาวะพึ่งพิง กล่าวคือ หากสัดส่วนภาวะพึ่งพิงของครอบครัว อยู่ในเงื่อนไขที่สามารถดูแลช่วยเหลือกันเองได้ ท้องถิ่นควรส่งเสริมความรู้ในการบริหารสถานการณ์ให้ครอบครัวดังกล่าวและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ท้องถิ่นจำเป็นต้องเข้าช่วยเหลือกรณีที่มีภาวะพึ่งพิงสูงที่ครอบครัวไม่สามารถดูแลช่วยเหลือกันภายในได้ เท่านั้น
3. การประเมินความพร้อมและความจำเป็นในการจัดตั้งหน่วยงาน พม. เป็นศูนย์พักพิงฯของท้องถิ่น โดยร่วมทบทวนกับหน่วยงาน และ ผู้อำนวยการท้องถิ่น(นายก อบท.) โดยคำนึงถึงความเสี่ยงสูงสุดของพื้นที่และประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญที่ หน่วยงาน พม. จะช่วยสนับสนุนการบริหารสถานการณ์ของจังหวัดในภาวะภัยพิบัติที่ต้องพิจารณา ถึงพื้นที่ตั้งของหน่วยงาน ต้องไม่เป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ และมีพื้นที่หรืออาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับผู้อพยพได้ ทั้งนี้ การเป็นศูนย์พักพิงฯของท้องถิ่น จะเป็นการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ หากต้องรับผู้อพยพกะทันหัน เนื่องจากหากหน่วยงานต้องรับผู้อพยพ หากไม่ได้เป็นศูนย์พักพิงฯของท้องถิ่น จะไม่ได้รับการสนับสนุนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
4. การสนับสนุนเกณฑ์การประเมินผลการฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติในปีก่อน เพื่อประเมินแต่ละมิติอย่างเหมาะสม ตั้งแต่ที่อยู่อาศัย สิทธิทางการเงิน สภาพจิตใจ สุขภาพกาย การประกอบอาชีพ การศึกษา ความเข้าใจเรื่องภัยพิบัติ ความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติในปีถัดไปจากต้นทุนทั้งที่เสริมพลังได้และเสริมพลังไม่ได้ ด้วยข้อจำกัดทั้งปัจจัยพึ่งพิงและกฎหมาย
5. การจัดทำข้อมูลชุมชนที่สะท้อนสถานการณ์และข้อจำกัดในการเสริมพลังต้นทุนทางสังคม โดยเฉพาะข้อมูลประชาชน กลุ่มเปราะบางทุกรูปแบบ เงื่อนไขที่ดิน ที่อยู่อาศัย ที่ครอบคลุมถึงเงื่อนไขตามกฎหมายที่สามารถนำไปขับเคลื่อนในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะประเด็น การตั้งที่อยู่อาศัยในทางน้ำผ่าน ท่วมซ้ำซาก และในกรณีที่มีความชำรุด ทรุดโทรมโดยติดเงื่อนไขสิทธิการครอบครองตามกฎหมาย

6. การชวนอำเภอและท้องถิ่น ถอดบทเรียนการดำเนินการในปีก่อนในมิติการบริหารสถานการณ์ในกลุ่มเปราะบาง และการชักจูงประชาชน โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ที่จะเป็นบทบาทสำคัญของ พม. ในการชักจูงกลไกระดับพื้นที่ เพื่อมองเห็นช่องว่าง และโอกาสในการยกระดับกลไกในปีปัจจุบันที่เหมาะสม ที่รับฟังกระบวนการในระดับชุมชน เพื่อร่วมวิเคราะห์ความเสี่ยง ข้อท้าทายและโอกาส เพื่อวางแผนรับมือที่เหมาะสม รวมถึงการแจ้งเตือน แจ้งเหตุ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่เสียหาย
7. การเตรียมความพร้อมกลไกภาคประชาชนระดับท้องถิ่น ชุมชน ซึ่งประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ผู้ช่วยคนพิการ สภาคเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้เรื่องภัยพิบัติ การแจ้งเตือน การบริหารสถานการณ์ กลไกการ ส่งต่อ การประสานงาน เป็นต้น
8. การร่วมศึกษากลไกการบริหารสถานการณ์ทุกระดับ ตั้งแต่ผู้อำนวยการจังหวัด(ผวจ.) ผู้อำนวยการอำเภอ(นายอำเภอ) และผู้อำนวยการท้องถิ่น(นายก อบท.) และชักจูงกลไกทุกระดับ เพื่อให้เข้าใจบทบาทสำคัญในการสนับสนุนกลไกแต่ละระดับในการเสริมพลังและยกระดับการตัดสินใจในแต่ละระดับที่เพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือครัวเรือนเปราะบางในพื้นที่จังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการอพยพ ที่ต้องเกิดขึ้นก่อนเกิดภัย ไม่ใช่ภาวะวิกฤตระหว่างเกิดภัยพิบัติ และการเตรียมความพร้อมประชาชนให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการได้รับความรู้ที่มีคุณภาพและมีเวลาที่เหมาะสม รวมถึงการรายงานผลมิติข้อมูล
9. การนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์ให้ครบถ้วนในระดับชุมชน เพื่อประมวลผลเชิงรุก ข้อท้าทายของ พม. คือการไม่มีข้อมูลประชากรที่ครอบคลุมทุกระดับตั้งแต่หมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด หากแต่มีแค่ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ครอบคลุมในการประมวลผล โดยเฉพาะในรูปแบบที่สนับสนุนการขับเคลื่อนงานของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำแผนที่ การวิเคราะห์ประชาชนภาพรวม จึงต้องทำให้ฐานข้อมูลในระบบสมุดพกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์มีความครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อสามารถสนับสนุนกลไกระดับท้องถิ่นในทุกรูปแบบสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม
10. การวางแผนหน่วยงานที่เป็นสถานรองรับผู้ใช้บริการ ในการบริหารสถานการณ์ภายในสถาน และอาจรวมถึงขีดความสามารถที่พอจะสนับสนุนชุมชนในพื้นที่ตั้งได้ภายใต้ต้นทุน ทรัพยากรที่หน่วยงานมี โดยจะต้องพิจารณาชักจูงแผนเผชิญเหตุภายในหน่วยงาน ร่วมกับความเสี่ยงของหน่วยงาน เพื่อบริหารจัดการผู้ใช้บริการภายในหากเกิดภัยพิบัติภายใน ที่จะต้องมีแผนอพยพเคลื่อนย้าย อย่างน้อย 2 มาตรการ ทั้งในเงื่อนไขปกติ และในเงื่อนไขที่เกิดภัยพิบัติรุนแรงเกินคาดหมาย และจะต้องจัดกลุ่มผู้ใช้บริการ ทั้งในเงื่อนไขความสามารถในการดูแลช่วยเหลือตัวเองด้วยเหตุแห่งวัย ความพิการ สุขภาพ และข้อจำกัดด้านความปลอดภัยในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย หน่วยงานที่เป็นหน่วยรับผู้ใช้บริการภายใน จะต้องบริหารจัดการทั้งมิติข้อมูลจำนวนกลุ่มเป้าหมาย เพศ อายุ ความต้องการพิเศษ สุขภาพ การเจ็บป่วยนัดหมายแพทย์ ยาที่ต้องทานประจำ ล้วนเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องแจ้งต่อผู้อำนวยการท้องถิ่น หรือนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตั้งของหน่วยงานทราบ เพื่อสามารถบริหารสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่การแจ้งในภาวะวิกฤต อันจะเป็นข้อจำกัดในการบริหารสถานการณ์ของท้องถิ่นในระหว่างเกิดภัยพิบัติ

หน่วยงาน พม. ในการบริหารสถานการณ์ ภัยพิบัติในกลุ่มเปราะบาง

| หน่วยงานแบบใด

- หน่วยงานภายใต้โครงสร้างการบริหารระดับจังหวัด - สำนักงานพัฒนาสังคมฯ
- หน่วยงานที่มีผู้ใช้บริการภายใน
- หน่วยงานที่ไม่มีผู้ใช้บริการภายในแต่มีพื้นที่รองรับประชาชนได้

| การประเมินตนเอง

- ประสบอุทกภัยในปีก่อนหน้าหรือไม่
- มีผู้ใช้บริการจำนวนที่ราย จำแนกข้อมูลตามช่วงวัย เพศ ความต้องการพิเศษ สุขภาพ ปัจจัยพืงพิง ความสามารถในการช่วยเหลือตัวเอง สุขภาพกาย จิต ความจำเป็นในการทานยา พบแพทย์ตามนัดหมาย
- มีสถานที่รองรับผู้อพยพได้ใหม่ มีอุปกรณ์การนอน ความพร้อมในการรับผู้อพยพหรือไม่
- มีการซักซ้อมแผนภัยพิบัติภายใต้หน่วยงานใหม่ ประสบภัยพิบัติต้องอพยพหรือไม่ มีอาหารเพียงพอใหม่ ของใช้พื้นฐานมีพอใหม่ ยาเพียงพอใหม่ มีกลุ่มเสี่ยงมีติสุขภาพที่ราย ถ้าประสบภัยพิบัติรุนแรงจะอพยพไปที่ใด

| การสนับสนุนท้องถิ่น

- การอบรมการดูแลกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เช่น เด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ ร่วมกับท้องถิ่น
- การสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นในการดูแลผู้ประสบภัยพิบัติตามกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ร่วมกับท้องถิ่น
- การวางแผนบริหารความเสี่ยงภายในหน่วยงาน เพื่อแจ้งต่อท้องถิ่น ลดปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดวิกฤตในขณะเกิดภัยพิบัติ

แผนบริหารการดูแลกลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้

เป้าหมาย

1. ยกระดับกลไกการเตรียมความพร้อมในระยะก่อนเกิดภัยพิบัติ เพื่อให้ไม่มีการเสียชีวิตของกลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติในภาวะปกติที่มีการแจ้งเตือนล่วงหน้า
2. กลุ่มเปราะบางมีขีดความสามารถในการรับมือภัยพิบัติด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. การฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเสริมต้นทุนการรับมือภัยพิบัติ
4. ข้อจำกัดในการบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ ได้รับการเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อบริหารจัดการ

ภัยพิบัติปกติตามภูมิประเทศของพื้นที่ภาคใต้

1. อุทกภัย
2. วาตภัย
3. ดินโคล่นถล่ม

ภัยพิบัติปกติที่เกิดขึ้นชุกที่สุดและสร้างความเสียหายสูงสุด คือ อุทกภัย

ภัยพิบัติในภาวะไม่ปกติที่เกิดขึ้น เช่น สึนามิ แผ่นดินไหว พายุ

สถานการณ์อุทกภัยที่โดดเด่นในพื้นที่ภาคใต้ตามประเด็นต่างๆ

1. ประสบอุทกภัยเป็นระยะเวลานาน สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส นครศรีธรรมราช
2. ประสบอุทกภัยรุนแรง ระยะเวลาไม่นาน เสียหายหลายพื้นที่ จังหวัด ชุมพร ภูเก็ต พัทลุง
3. เกิดภัยพิบัติในพื้นที่ระดับอำเภอทุกอำเภอ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส พัทลุง
4. มีผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติมากที่สุด สงขลา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช
5. มีระบบการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับชุมชนที่น่าสนใจ
 - กรณีโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น – เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
 - กรณีชุมชนจัดการด้วยตนเอง - อบต.อาซ่อง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
6. กลไกศูนย์ความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจที่โดดเด่น จังหวัดภูเก็ต
7. มีการเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวและการอพยพสูงสุด จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา นครศรีธรรมราช

ความคาดหวังของแผนแต่ละระดับ

1. แผนภาค ชี้สถานการณ์รายจังหวัดและอำเภอได้
2. แผนจังหวัด ชี้สถานการณ์รายอำเภอและตำบลได้
3. แผนอำเภอ ชี้สถานการณ์รายตำบลและหมู่บ้านได้
4. แผนท้องถิ่น ชี้สถานการณ์รายหมู่บ้านและครัวเรือนได้

ประเด็น	กิจกรรม	เป้าหมาย	ช่วงเวลา ดำเนินการ
ก่อนเกิดภัยพิบัติ			
การยกระดับกลไกระดับฐานรากในพื้นที่	การอบรม ครู ก ในระดับพื้นที่ให้เข้าใจการบริหารสถานการณ์ที่เหมาะสม ที่ครอบคลุมเป้าหมายตั้งแต่ อพม. สดย. ผู้ช่วยคนพิการ ผู้ริบบาลและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และผู้นำชุมชน	หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว กลไกภาคประชาชนของ พม. และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	มิถุนายน
การบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว	การทบทวนข้อมูลศูนย์พักพิงฯในประเด็นความเหมาะสมจากสถานการณ์ในปี 2567 เพื่อปรับเปลี่ยน จัดทำแผนสำรอง หรือยกระดับศูนย์พักพิงฯให้มีความพร้อม ภายใต้การคำนึงถึงสถานการณ์เลวร้าย	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	มิถุนายน
การออกแบบมาตรการอพยพระดับชุมชน	การทบทวนสถานการณ์ ข้อมูลชุมชน เพื่อออกแบบมาตรการการอพยพในระดับชุมชน เช่นการเคลื่อนย้ายบ้านต่อบ้านในชุมชน โดยไม่ต้องอพยพไกลบ้าน รวมถึงการมาตรการในการดูแลและห่วงใยภัยพิบัติ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	มิถุนายน
การจัดทำแผนที่ความเสี่ยงระดับชุมชน ด้วยข้อมูลสมุดปกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์	การนำข้อมูลสมุดปกครอบครัวอิเล็กทรอนิกส์มาปรับใช้ร่วมกับข้อมูลพื้นที่ประสบภัยพิบัติ เพื่อทำแผนที่สนับสนุนกลไกระดับท้องถิ่นและจังหวัด	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	มิถุนายน
การวิเคราะห์สถานรองรับของ พม. ทุกแห่ง	การตรวจสอบข้อมูลสถานรองรับผู้ใช้บริการทุกแห่งในการซักซ้อมภายในหน่วยงาน และส่งต่อข้อมูลผู้ใช้บริการ ข้อจำกัด ข้อท้าทาย ในผู้อำนวยการท้องถิ่นก่อน พร้อมทั้งการประเมินความเหมาะสมในการเป็นศูนย์พักพิงชั่วคราวเมื่อเกิดภัยพิบัติ ในการสนับสนุนกลไกการบริหารระดับท้องถิ่น	สถานรองรับของ พม. องค์กรการบริหารส่วนจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	มิถุนายน
วิเคราะห์ความเสี่ยงและข้อจำกัด	การสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัยร่วมกับทางน้ำผ่าน และพื้นที่ท่วมซ้ำซาก ทั้งที่สามารถใช้สวัสดิการของรัฐได้และไม่สามารใช้ได้ เพื่อประกอบการจัดกลุ่มความเสี่ยงและต้นทุน พร้อมทั้งชี้กลุ่มเป้าหมายในกรณีพื้นที่ซ้ำซากที่ประชาชนมีความยากลำบาก	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	กรกฎาคม
เตรียมความพร้อมทรัพยากร	การประชุมคณะทำงาน CSR และการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรทุกกลุ่ม งบประมาณ บุคลากร ยานพาหนะ	องค์กรบริหารส่วนจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	กรกฎาคม

ประเด็น	กิจกรรม	เป้าหมาย	ช่วงเวลา ดำเนินการ
กลไกเครือข่าย	การจัดทำทำเนียบเครือข่ายในการบริหารจัดการ สถานการณ์ ทั้งมิติการแจ้งเหตุ ข้อมูล ทรัพยากร การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้รอด้าน เพื่อให้ง่ายต่อ การประสานในภาวะเร่งด่วน	องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะ หน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ. จังหวัด และอาสาสมัครทุกกลุ่มใน จังหวัด	กรกฎาคม
กลไกระดับพื้นที่	การส่งเสริมการบรรจุประเด็นการบริหารสถานการณ์ ภัยพิบัติในกลุ่มครัวเรือนเปราะบาง เป็นประเด็นใน แผนพัฒนาท้องถิ่น และ วาระการพัฒนาภายใต้ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ โดย กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการดำเนินงานชัดเจน	นายอำเภอ / องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตระดับอำเภอ	กรกฎาคม
การทบทวนระบบ แจ้งเตือนและแจ้งขอ ความช่วยเหลือ	หาวิธีแนวทางเพื่อหาข้อสรุปช่องทางการแจ้งเหตุ แจ้งเตือน แจ้งขอความช่วยเหลือ ให้มีรูปแบบที่ ชัดเจน และสามารถใช้บริการสถานการณ์ในระดับ พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความสับสนของ ประชาชนในภาวะวิกฤต	กลไกระดับกระทรวงและท้องถิ่น	กรกฎาคม
การชักซ้อมแบบมี ส่วนร่วมในกลไกทุก ระดับและประชาชน	การชักซ้อมกลไกตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล ท้องถิ่น หมู่บ้าน/ชุมชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าใจ กระบวนการบริหารจัดการทั้งระบบของพื้นที่	ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับ ท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด และอาสาสมัคร ทุกกลุ่มในจังหวัด	กรกฎาคม
ระหว่างเกิดภัยพิบัติ			
ระบบการรายงานผล 1 เดียวระดับจังหวัด	การจัดทำระบบการรายงานผลการจัดการ สถานการณ์ในระดับจังหวัด ที่ครอบคลุมประเด็น พื้นที่ ประสบภัย ความเสียหาย ผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิต สูญหาย การเปิดศูนย์พักพิงฯ เพื่อให้ง่าย ต่อการบริหารสถานการณ์ด้วยข้อมูลเดียวกันทุก หน่วยงาน	ผู้ว่าราชการจังหวัด ปภ.จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
แผนบริหารจัดการ ศูนย์พักพิงฯ	การประชุมร่วมเพื่อวางแผนการบริหารจัดการศูนย์ พักพิงฯภายใต้บทบาทภารกิจของหน่วยงาน พม. ทั้ง ที่ต้องลงในพื้นที่และการบริหารจัดการผ่านการ ประสานงาน เพื่อชักซ้อมแผนอพยพ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะ หน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ. จังหวัด	

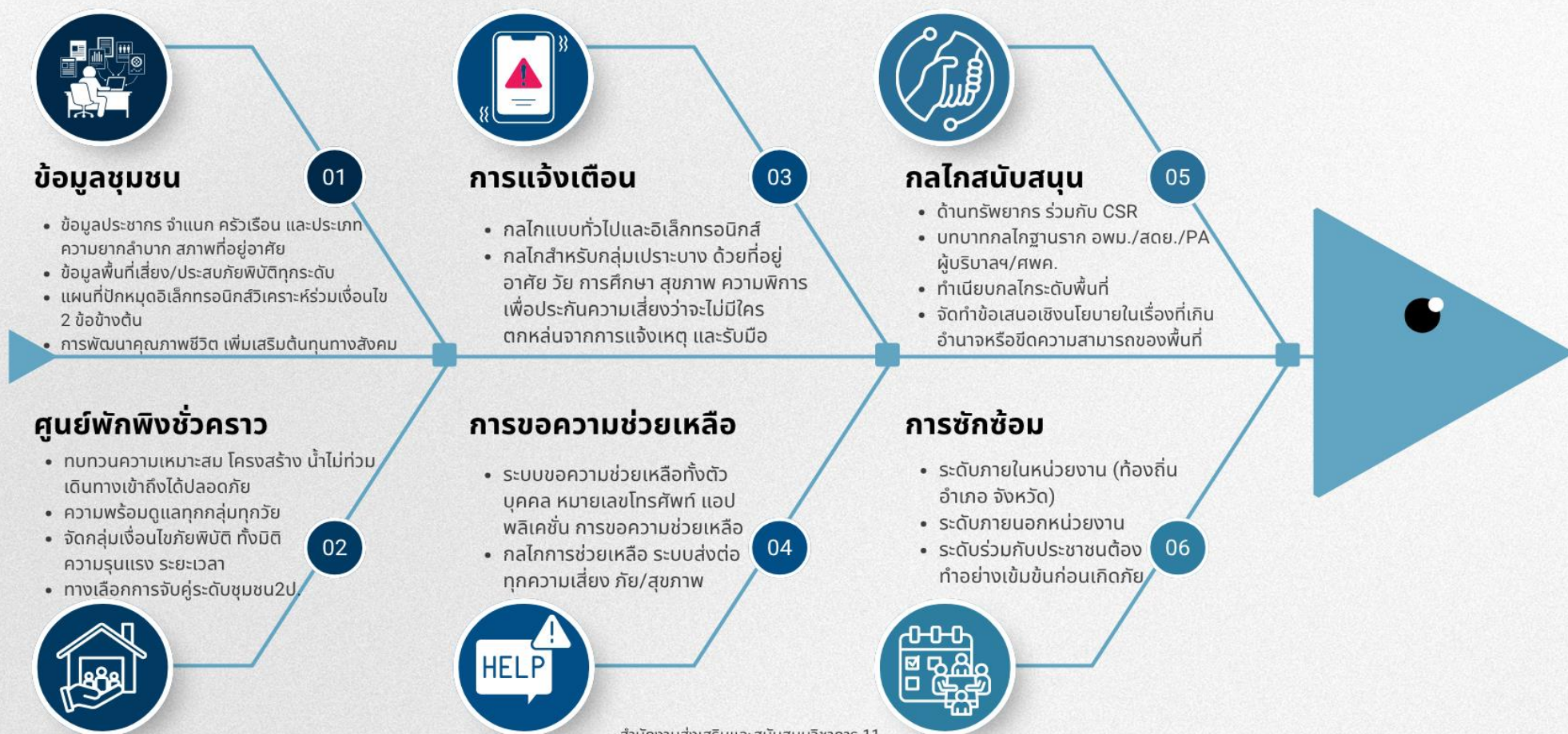
ประเด็น	กิจกรรม	เป้าหมาย	ช่วงเวลา ดำเนินการ
การดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติผู้ประสบปัญหาทางสังคม	การส่งต่อข้อมูลจากกลไกเครือข่ายในระดับชุมชน เพื่อส่งต่อข้อมูลกรณีผู้ประสบปัญหาทางสังคม กลุ่มเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน ผู้ประสบภัยพิบัติที่เสียชีวิต สูญหาย รวมถึงเด็กกำพร้า ผู้สูงอายุคนพิการ ให้ได้รับความช่วยเหลือเหมาะสมตามสิทธิ	นายอำเภอ / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ	
การบริหารกลไกเครือข่ายอาสาสมัครระดับชุมชนในการสนับสนุนกลไกท้องถิ่น	การบริหารจัดการบทบาทของกลไกอาสาสมัครที่สามารถรับมือภัยพิบัติระดับครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม ให้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติในชุมชน โดยเฉพาะในศูนย์พักพิงชั่วคราว	นายอำเภอ / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ	
การสนับสนุนกลไกศูนย์พักพิงฯ	การติดตามการเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว และเป็นกลไกกลางในการประสานงาน ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทั้งต่อมิติช่วงวัย สุขภาพกาย จิต ความพิการ เพศสภาพ	องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	
สิ้นสุดภัยพิบัติ			
การสำรวจข้อมูลความเสียหาย	การออกแบบฐานข้อมูลกลางที่จะระบุเป้าหมาย ความเสียหาย และสามารถอัปเดตข้อมูลการช่วยเหลือฟื้นฟูด้วยการกำหนดตัวชี้วัดร่วมกันในระดับชุมชนถึงประเทศ เพื่อง่ายต่อการติดตามและรายงานผล	กลไกระดับกระทรวงและท้องถิ่น	
การฟื้นฟู เยียวยา และพัฒนาคุณภาพชีวิต	การจัดทำเครื่องมือ ตัวชี้วัด ในการสนับสนุนการตรวจสอบประเด็นการฟื้นฟู เยียวยา และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ได้รับการจัดการที่รอบด้าน ทั้งต่อประเด็นความเสียหาย ผลกระทบจากภัยพิบัติ และรวมถึงการมีขีดความสามารถที่สูงขึ้นในการรับมือภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นใหม่	ผู้ประสบภัยพิบัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	
การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย	การถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อวิเคราะห์การบริหารสถานการณ์ ในแต่ละครั้งทุกห้วงเวลา ตั้งแต่ก่อนเกิดภัยพิบัติ และระหว่างเกิดภัย / สถานการณ์ / ความเสียหาย ทั้งเชิงปริมาณและระดับความรุนแรง พื้นที่ / การแจ้งเหตุ ขอความช่วยเหลือ / ทรัพยากรของภาครัฐ เอกชน / ความเหมาะสมของศูนย์พักพิงฯ และประเด็นอื่นๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารเชิงนโยบายที่จะรับทราบและพิจารณาการยกระดับกลไกเชิงนโยบายให้มีความเหมาะสมต่อพลวัตรของสถานการณ์ในทุกรายละเอียด	กลไกระดับกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยบริหารระดับท้องถิ่น หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ ปภ.จังหวัด	

พร้อมรับมือแค้ไหน ถ้าภัยพิบัติมา

ภายใต้แผน 3*3 แผนบริหารการดูแลกลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติ 3 ระยะ(ก่อน ระหว่าง สิ้นสุด) 3 ประเด็น พ.ม. (กลไกฐานราก บริหารศูนย์พักพิงฯ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย/กลุ่มเปราะบาง)

ภายใต้กรอบ DISASTER COMPETENCY CAPACITY INDEX : DCCI

การตัดสินใจเชิงบริหารบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการที่มีประสิทธิภาพ

หลักการในการบริหารสถานการณ์ภายใต้บทบาทของ พม. ภายใต้แนวคิด 3X3

ภัยพิบัติตามที่กล่าวถึงในบทนำ จะพบว่า สามารถจัดกลุ่มได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ ภัยพิบัติที่คาดการณ์ได้(อุทกภัย) ภัยพิบัติที่พอจะคาดการณ์ได้บ้าง(วาตภัย ดินโคลนถล่ม) และภัยพิบัติที่คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้เลย(แผ่นดินไหว อัคคีภัย ภัยจากมนุษย์) ที่จะต้องเข้าใจอัตลักษณ์ รูปแบบของภัยพิบัติประเภทต่างๆ และรวมถึงระยะเวลาในการเตรียมตัว และระยะเวลาที่เกิดภัยพิบัติ รวมถึงขนาด ความรุนแรง และพื้นที่เกิดเหตุได้ การบริหารสถานการณ์ภัยพิบัติ จึงมีการกำหนดระยะการดำเนินการใน 3 ระยะ ดังนี้

ระยะ/ประเด็น	1. ก่อนเกิดภัย	2. ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	3. หลังเกิดภัยพิบัติ
1. การเตรียมความพร้อมกลไกฐานราก	เตรียมความพร้อมกลไกระดับชุมชนในการบริหารสถานการณ์เหตุระดับชุมชน ทั้งมิติการแจ้งเตือน ชักซ้อม เตรียมพร้อม วางแผนด้วยข้อมูล ทำแผนที่ปักหมุดพื้นที่เสี่ยง+กลุ่มภาวะพึ่งพิงสูง+พื้นที่ปลอดภัย เส้นทางอพยพ และเตรียมการอพยพกลุ่มเปราะบาง	การประสานงานกลไกในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะการรับแจ้งความต้องการ จากระดับพื้นที่เพื่อบริหารจัดการในระดับจังหวัด อำเภอและท้องถิ่น	การติดตามข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงการเยียวยาและฟื้นฟูตามที่กฎหมายกำหนด และการทบทวนมาตรการที่ดำเนินการผ่านมา
2. การบริหารจัดการศูนย์พักพิงฯ	การประเมินความพร้อมของศูนย์พักพิงฯ โดยการทบทวนข้อมูลการประสบภัยพิบัติในปีก่อน ว่าเป็นพื้นที่เหมาะสมหรือไม่ (ประสบภัยหรือไม่) เส้นทางไปประสบภัยหรือไม่ ความเหมาะสมมิติอื่นๆมีพร้อมหรือไม่) และการร่วมกับผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่นในการเสนอพื้นที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์พักพิงฯ ทั้งในกรณีสถานที่ในชุมชนและหน่วยงาน พม. รวมถึงการทบทวนมาตรการการดูแลผู้อพยพทั้งมิติเพศ วัย ความต้องการพิเศษ และจำนวน ทั้งผู้อพยพ ผู้ปฏิบัติงาน ทรัพยากรต่างๆ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงในกรณีหน่วย พม. ที่สามารถจัดตั้งศูนย์พักพิงฯได้ เพื่อให้เข้าสู่การเป็นศูนย์พักพิงฯตามกฎหมายในกรณีฉุกเฉิน	การติดตามข้อมูลร่วมกับผู้อำนวยการท้องถิ่นและอำเภอ ที่มีการจัดตั้งศูนย์พักพิงฯเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนท้องถิ่นและอำเภอในการจัดการ ทั้งการบริหารเชิงสถิติจำนวน เพศ วัย ความต้องการพิเศษ และความเพียงพอของทรัพยากรของพื้นที่ พร้อมทั้งกรณีที่หน่วยงาน พม.จะเป็นต้องวางแผนรองรับ โดยเฉพาะในกรณีที่หน่วยงานไม่ได้เป็นศูนย์พักพิงฯของท้องถิ่นในภาวะที่ต้องรับผู้อพยพ	การถอดบทเรียนการจัดตั้งและบริหารจัดการร่วมกับผู้อำนวยการท้องถิ่น เพื่อวางแผนร่วมกันในการปิดศูนย์พักพิงฯและจัดทำแผนในการติดตามคุณภาพชีวิตของผู้อพยพ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิงหรือปัจจัยพึ่งพิง รวมถึงได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างรอบด้าน
3. การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและผู้ประสบปัญหาทางสังคม รวมถึงกลุ่มเปราะบางทางสังคม ที่มีปัจจัยและภาวะพึ่งพิง	การจัดทำข้อมูลต้องจัดกลุ่ม เปราะบาง / ที่ดิน ที่ต้องบ้าน ตรงไหนท่วมซ้ำซาก ตรงไหนทางน้ำผ่าน ตรงไหนน้ำเข้านาน + ที่ดินกฎหมายอนุญาตให้ปรับ ซ่อมสร้างใหม่ โดยเฉพาะข้อมูลผู้ประสบภัยพิบัติเดิมในภัยครั้งก่อน ที่จะต้องประเมินผลการเยียวยาฟื้นฟูอย่างรอบด้าน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีขีดความสามารถในการรับมือภัยพิบัติที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน	การติดตามสถานการณ์ร่วมกับท้องถิ่น เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยเฉพาะผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผู้ประสบภัยที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ และกลุ่มเปราะบางที่มีภาวะพึ่งพิงสูงที่จะต้องวางแผนช่วยเหลือตามระเบียบกฎหมายและรายการที่เหมาะสม	การบริหารจัดการข้อมูล/การวางแผนการเยียวยารายกรณี ทุกมิติ / การติดตามผลการฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมรับมือภัยในมิติต่างๆ

รายการการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติภายใต้บทบาทภารกิจของหน่วยงานกระทรวง พม.

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
ก่อนเกิดภัยพิบัติ – เป็นระยะเวลาสำคัญที่จะต้องแจ้งเตือน เตรียมพร้อม และอพยพบุคคลที่มีปัจจัยเสี่ยงและมีความเสี่ยงจะประสบปัญหาท่อน้ำไม่รอให้เกิดภัย				
- การขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมผ่านกลไกระดับชุมชนในการบริหารสถานการณ์ร่วมกับประชาชนในพื้นที่	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์กรบริหารส่วนจังหวัด - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) , สภาคณะและเยาวชนตำบล/เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ,ผู้ช่วยคนพิการ (PA) ,ผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ,องค์กรสวัสดิการสังคม ,องค์กรสาธารณประโยชน์,กองทุนสวัสดิการชุมชน, ศูนย์ ชุมชมคุ้มครองเด็ก , ศูนย์พัฒนาครอบครัวในตำบล ,ศูนย์ประสานงาน อพม.			
- การทบทวนศูนย์พักพิงฯและแผนอพยพผู้ประสบภัยพิบัติ จากสถานการณ์ที่ปี พ.ศ.2567 เพื่อประเมินความเหมาะสมของศูนย์พักพิงฯ ชัดความสามารถ และรวมถึงวิธีการอพยพที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาและขนาดของภัยพิบัติ	- อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์กรบริหารส่วนจังหวัด - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย			
- การวางแผนร่วมกับศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจในการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรทุกรูปแบบ	- คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ ร่วมกับกลไกในระดับท้องถิ่น			
- การจัดทำข้อมูลแผนที่ชุมชนด้านสังคมร่วมกับพื้นที่เสี่ยง/ประสบภัยพิบัติ เพื่อประเมินความเสี่ยงและวางแผนบริหารจัดการด้วยการใช้ข้อมูล ปักหมุดแบบพุงเป่า	- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
<p>- การซักซ้อมแผนภายใต้กลไกของ พม. ร่วมกับกลไกระดับท้องถิ่น ในการขับเคลื่อน ตั้งแต่ก่อนเกิดภัยพิบัติ ระยะเวลาเกิดภัยและการฟื้นฟูเยียวยาหลังเกิดภัยพิบัติ ทั้งในกระบวนการ ขั้นตอน เอกสาร ทรัพยากร ระเบียบ กฎหมาย ระบบรายงาน ข้อมูล การส่งต่อ เป็นต้น โดยเฉพาะการแจ้งเตือนและการจัดการทั้งเชิงระบบ กลไก และกรณีไฟดับ ไม่มีอินเทอร์เน็ต น้ำไม่ไหล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์กรบริหารส่วนจังหวัด - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) , สภากาแฟและเยาวชนตำบล/เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ,ผู้ช่วยคนพิการ(PA) ,ผู้บริหารคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ,องค์กรสวัสดิการสังคม , องค์กรสาธารณประโยชน์,กองทุนสวัสดิการชุมชน, ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก , ศูนย์พัฒนาครอบครัวในตำบล ,ศูนย์ประสานงาน อพม. - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 			
<p>- จัดทำทำเนียบผู้ประสานงานตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น อำเภอ จังหวัดในทุกสังกัด ภายใต้บทบาทแต่ละมิติอย่างครบถ้วน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์กรบริหารส่วนจังหวัด - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มูลนิธิ กู้ชีพ กู้ภัย ภาศึเครือข่าย 			
<p>- การพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือเสริมพลังต้นทุนทางสังคมในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ ในมิติสำคัญ เช่น สุขภาพ ช่างวัย ความพิการ ที่อยู่อาศัย ภาวะพึ่งพิง เป็นต้น พร้อมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายต่อประเด็นที่ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยข้อจำกัดต่างๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์กรบริหารส่วนจังหวัด - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ 			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
<p>- การวิเคราะห์ นำข้อมูลครัวเรือนเปราะบางในระบบสมดุปกครองครัวอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนและบริหารสถานการณ์เชิงประเด็นในระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น แบบพุ่งเป้า โดย สสว. 11 ได้จัดทำต้นแบบระดับตำบลเสนอ 1 รูปแบบ กตดูได้ที่ตรงนี้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปวางแผนจัดการศูนย์พักพิงฯ ภายใต้งบประมาณความต้องการเฉพาะครอบครัว เพศ บัณฑิตอื่นๆได้อย่างเหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 - สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ 			
<p>- การชักชวนและกำหนดวิธีการแจ้งเตือนภัยในระดับชุมชน/หมู่บ้าน ท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัดด้วยกลไกระดับพื้นที่ที่เหมาะสมกับต้นทุนของประชาชนแต่ละกลุ่ม ทั้งมิติสุขภาพ ช่างวัย ความพิการ ที่อยู่อาศัย ภาวะพึ่งพิง เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - อำเภอ และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกอำเภอและท้องถิ่น - กรรมการหมู่บ้าน กรรมการชุมชน ผู้นำชุมชน - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			
<p>- กำหนดร่วมกับจังหวัดในการใช้ช่องทางการแจ้งขอความช่วยเหลือรูปแบบเดียว เช่น HelpT ของ DEPA หรือ จิตอาสาแคร่ หรือ รูปแบบใดๆ ร่วมกับกลไกระดับท้องถิ่น โดย สสว.11 ได้ทำต้นแบบที่ใช้จริงเมื่อปี 2567 1 รูปแบบ กตดูได้ที่ตรงนี้ ทั้งนี้เพื่อลดความสับสนของประชาชนในภาวะวิกฤตและการเข้าถึงข้อมูลการที่ช่วยเหลือให้เหลือเพียงช่องทางเดียว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - อำเภอ และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยความสะดวกอำเภอและท้องถิ่น - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ 			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
ระหว่างเกิดภัยพิบัติ				
<ul style="list-style-type: none"> มีช่องทาง วิธีการ กลไก ในการติดตามสถานการณ์การเกิดภัยพิบัติ ผลกระทบภาพรวม ผลกระทบต่อครัวเรือนเปราะบาง การบาดเจ็บ สูญหาย เสียชีวิต กำพ้อ พิการ 	<ul style="list-style-type: none"> อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			
<ul style="list-style-type: none"> มีช่องทาง วิธีการ กลไก ในการติดตามสถานการณ์การเปิดศูนย์พักพิงฯในระดับตำบล ร่วมกันวิธีการประเมินความเหมาะสมในการพักอาศัยในกรณีพื้นที่ตั้งเสี่ยงเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ และ พื้นที่ ตั้งยากต่อการอพยพ ผู้ประสบภัยฯเข้าพัก รวมถึงข้อมูลผู้อพยพ เพื่อวางแผนการจัดการข้อมูล กิจกรรม และบริหารจัดการ 	<ul style="list-style-type: none"> อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่น ที่ดูแลการจัดตั้งศูนย์พักพิงฯและการอพยพ องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			
<ul style="list-style-type: none"> การวางแผนด้านการจัดการและกระจายทรัพยากรในภาวะที่ การขนส่ง ยากลำบาก เพื่อส่งต่อทรัพยากรในการสนับสนุนพื้นที่และประชาชน เช่น การมีจุดรวมจุดกระจาย ทั้งในระดับหน่วย พม. อำเภอ ท้องถิ่น และชุมชน ร่วมกับกลไกในระดับพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ สสว.11 			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
<p>- มีมาตรการในการป้องกันและบริหารจัดการความเสี่ยงในกรณีหน่วยงาน บุคลากร อาสาสมัครของ พม. เป็นผู้ประสบภัยที่รุนแรง รวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น น้ำท่วมสูง จนรถยนต์สำนักงานเข้าพื้นที่ได้ยากลำบาก การขาดบุคลากรทำงาน หรือถูกตัดน้ำ ตัดไฟ เป็นต้น</p>	<p>- หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียว และ สสว.11</p>			
<p>- การมีระบบ วิธีการ กลไกในการเฝ้าติดตามการขอความช่วยเหลือของผู้ประสบภัยพิบัติ โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง เพื่อบริหารความเสี่ยงทั้งในประเด็นระยะเวลาเร่งด่วน ขนาดของภัยพิบัติ ป้องกันการล่าช้าหรือตกหล่น ร่วมกับกลไกระดับจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่น</p>	<p>- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - องค์การบริหารส่วนจังหวัด - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - มูลนิธิ กู้ชีพ กู้ภัย ภาคีเครือข่าย</p>			
<p>- การซักซ้อมกับการดำเนินในการจัดบริการ สวัสดิการ และการดูแลผู้ประสบภัยในภาวะพึ่งพิง ทั้งมิติเพศ อายุ สุขภาพ รวมถึงผู้ที่ได้รับความเสียหายทั้งโดยตนเองหรือบุคคลในครอบครัว เช่น การมีพื้นที่พักพิง ระบบการดูแลแบบองค์รวม การจัดการบริการและสวัสดิการตามระเบียบกฎหมาย และการวางแผนการติดตามอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงผลกระทบจากความเสียหายเป็นสำคัญ เป็นต้น</p>	<p>- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยความสะดวก - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11</p>			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
<ul style="list-style-type: none"> - การมีระบบบริหารจัดการข้อมูลการดำเนินงานที่รายงานต่อกระทรวงและจังหวัด ตามบทบาทภารกิจ เพื่อให้กระทรวงและจังหวัด สามารถบริหารจัดการการสนับสนุนและ ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 			
หลังเกิดภัยพิบัติ				
<ul style="list-style-type: none"> - การวางแผนในการสำรวจความเสียหาย เพื่อดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบการเข้าถึงสิทธิของผู้ประสบภัย พิบัติอย่างรอบด้าน ทั้งภายใต้กฎหมายภัยพิบัติ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ และกฎหมายอื่นๆ โดยจัดทำแผนจัดการรายกรณีเพื่อประเมิน วางแผนและติดตามอย่างต่อเนื่องทุกมิติ (การ ประสบภัยพิบัติ/ความเสียหายต่อชีวิตและ ร่างกาย ทรัพย์สิน ที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ และวิถีชีวิตประจำวัน ที่ต้องคำนึงถึงความเสียหาย และผลกระทบทั้งระยะสั้น ระยะยาว อย่างรอบด้าน) 	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะ ผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่น - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			
<ul style="list-style-type: none"> - การออกแบบการจัดทำรายงานสรุป สถานการณ์ในระดับพื้นที่ ถึงจังหวัด เพื่อ ประมวลผลในรูปแบบแดชบอร์ดหรือแผนที่ที่ใช้ สำหรับการกำกับติดตามการช่วยเหลือฟื้นฟูอย่าง ต่อเนื่องร่วมกับกลไกทุกระดับ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด - อำเภอ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะ ผู้อำนวยการอำเภอและท้องถิ่น - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
	<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) , สภากาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ,ผู้ช่วยคนพิการ(PA) ,ผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ,องค์กรสวัสดิการสังคม , องค์กรสาธารณประโยชน์,กองทุนสวัสดิการชุมชน, ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก,ศูนย์พัฒนาครอบครัวในตำบล,ศูนย์ประสานงาน อพม. 			
<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดรูปแบบการประเมินผลการเยี่ยมยาพื้นฟูรายกรณีสำหรับผู้ประสบภัยในแต่ละมิติ เพื่อใช้กำกับติดตามคุณภาพชีวิตอย่างมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม ตั้งแต่ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ที่อยู่อาศัย อาชีพรายได้ การศึกษา โดย สสว.11 ได้จัดทำเครื่องมือรวบรวมประเด็นรายครัวเรือนไว้ กดดูได้ตรงนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงาน พม.หนึ่งเดียวในพื้นที่ และ สสว.11 - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์(อพม.) , สภากาเด็กและเยาวชนตำบล/เทศบาล อำเภอ และจังหวัด ,ผู้ช่วยคนพิการ(PA) ,ผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ,องค์กรสวัสดิการสังคม , องค์กรสาธารณประโยชน์,กองทุนสวัสดิการชุมชน, ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก,ศูนย์พัฒนาครอบครัวในตำบล,ศูนย์ประสานงาน อพม. 			

รายการเตรียมความพร้อมร่วมกับผู้อำนวยการท้องถิ่น

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
ก่อนเกิดภัยพิบัติ				
1. การจัดทำแผนที่ความเสี่ยงในพื้นที่ ที่ประกอบด้วย พื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ประสบภัยซ้ำซาก พื้นที่รับน้ำ / ทางน้ำ / เสี่ยงแผ่นดินไหว หรือใกล้แหล่งน้ำ เพื่อระบุพื้นที่เสี่ยงภัยร่วมกับพื้นที่ตั้งบ้านเรือนของประชาชนแต่ละรูปแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			
2. การทบทวนมาตรการในการบริหารสถานการณ์ในปีก่อน ทั้งในมิติการเตือนภัย การอพยพ การบริหารจัดการศูนย์พักพิงฯ ระบบแจ้งขอความช่วยเหลือ พื้นที่ประสบภัยพิบัติที่กระทบต่อการบริหารสถานการณ์ทรัพยากร เครื่องมือ ยานพาหนะ บุคลากร ความเหมาะสมของสิ่งของในถุยังชีพ การชักชวนประชาชนและกลไกในพื้นที่ ผู้เสียชีวิต สูญหาย บาดเจ็บ และความเสียหายทุกรูปแบบ	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 			
3. การจัดทำแผนที่ชุมชนที่สะท้อนสถานการณ์ของชุมชนระดับครัวเรือนแบบปักหมุด โดยมีตัวอย่างที่ สสว.11 จัดทำไว้ ตามลิงค์นี้ เพื่อประกอบการวางแผนทั้งการบริหารสถานการณ์ การประเมินความเสี่ยงเชิงโครงสร้างที่อยู่อาศัย ภาวะพึ่งพิงเพื่อสามารถวางแผนได้อย่างพึ่งพาโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน พร้อมทั้งการจัดทำ ป้ายประจำบ้าน ที่ สสว.11 ได้จัดทำตัวอย่างและแนวทางการวิเคราะห์เบื้องต้น สำหรับการปรับใช้ในพื้นที่ เพื่อสามารถบริหารสถานการณ์ได้อย่างแม่นยำ โดยสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบป้ายจริง แผนที่จริง หรือ แผนที่อิเล็กทรอนิกส์แบบปักหมุด และป้ายแสดงสีแบบดิจิทัล เพื่อให้ง่ายต่อการใช้งานและลดต้นทุนในการบริหารสถานการณ์ที่ไม่จำเป็นต้องลงไปด้วยการใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการจัดการในระดับพื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด - สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11 			

รายการ	หน่วยงานที่ต้องประสานงานหลัก	ดำเนินการแล้วหรือไม่		ผลการดำเนินการ
		ใช่	ไม่	
4. การชักซ้อมทีมปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน เช่น มาตรการบริหารความเสี่ยงกรณีประชาชนไม่ยอมอพยพ / ตัวชี้วัดในการกำหนดเงื่อนไขในการสนับสนุนการอพยพ เพื่อช่วยตัดสินใจและบริหารสถานการณ์ เช่น ภาวะพึ่งพิงในครอบครัว และ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย/ การสร้างการรับรู้กับประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมก่อนภัยมา และเข้าใจกลไกการเตือนภัย แจ้งเหตุ อพยพ ของท้องถิ่นอย่างครบถ้วน / การวิเคราะห์ระยะเวลาของพื้นที่ต่อการเกิดภัยขั้นต่ำและขั้นสูง เพื่อทบทวนความเหมาะสมและเพียงพอของถุงยังชีพที่จัดซื้อตามระเบียบกฎหมาย ประกอบการระดมทรัพยากรที่เหมาะสมและจำเป็น ทั้งต่อระยะเวลาเกิดภัย ประเภทบุคคล ความต้องการพิเศษ รวมถึงระบบการขนย้ายกรณีเหตุวิกฤตฉุกเฉิน	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด - 			
5. การกำหนดมาตรการในการแจ้งเตือนที่ต้องชักซ้อมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจรูปแบบ วิธีการ ช่องทางอย่างถูกต้อง เช่น การใช้วิธีการแจ้งเตือนอย่างง่าย เมื่อเกิดภัย ด้วยเสียงเตือน 1 ครั้ง แปลว่ามีเวลาเตรียมตัวมากกว่า 24 ชั่วโมง เสียงเตือน 2 ครั้ง มีเวลาเตรียมตัวน้อยกว่า 24 ชั่วโมง เสียงเตือน 3 ครั้ง มีเวลาเตรียมตัวน้อยกว่า 12 ชั่วโมง เสียงเตือน 4 ครั้ง มีเวลาเตรียมตัวน้อยกว่า 3 ชั่วโมง และกรณี เสียงเตือนยาว แปลว่า ต้องอพยพโดยด่วน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 			
6. การกำหนดช่องทางในการแจ้งขอความช่วยเหลือที่ชัดเจน เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดการกระจายของการขอความช่วยเหลือ ที่ทำให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นและทีมปฏิบัติการยากต่อการเข้าช่วยเหลือที่เหมาะสม โดย สสว.11 ได้จัดทำตัวอย่างไว้ ตามลิงก์นี้	<ul style="list-style-type: none"> - จังหวัด - อำเภอ - สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 			

ภาคผนวก

◆ สไลด์การบรรยายของ สสว.11 “ พร้อมแคปชั่นถ้าภัยพิบัติมา ” (เป็นลิงค์ Canva ที่ทุกท่านจะสามารถเข้าดู รวมถึงกดดูเอกสารที่แนบไว้ในภาพ และข้อความได้เลยนะคะ)

https://www.canva.com/design/DAGvWnkNdW4/4DUSyp0gUM5qbMM_reBMPg/edit?utm_content=DAGvWnkNdW4&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

◆ แผนที่ศูนย์พักพิงฯ ทั้งประเทศ ข้อมูลอัปเดตกรม ป.ก. ปี 2565(ทราบว่าการกำลังอยู่ระหว่างการทบทวนกรณีมี ข้อมูลอัปเดต สสว.11 จะเร่งอัปเดตครับ) พร้อมหมุดพื้นที่น้ำท่วม รอยแยกแผ่นดินไหว และหน่วยงาน พม. ที่มี พื้นที่รองรับผู้ประสบภัยพิบัติได้หากเกิดภัย

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1xjFuzAPRMzCcWft9NkEgs8SORn04jTw&usp=sharing>

◆ ข้อมูลสถิติกลุ่มเปราะบาง(จากระบบ MSO Logbook ของ พม. และฐานอื่นๆ 4 กลุ่มหลัก เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้มีรายได้น้อย) X พื้นที่ที่มีการประกาศน้ำท่วมย้อนหลัง 5 ปี ทุกท่านสามารถใช้ในเชิงบริหารได้ครับ กำลังอยู่ระหว่างขอระดับครัวเรือน เพื่อใช้ในเชิงปฏิบัติการได้มาสนับสนุนนะคะ โดยจะแบ่งเป็นชุดๆดังนี้

#ทั้งประเทศ(ส่วนกลางทำมาให้)

https://lookerstudio.google.com/reporting/bcae20c5-ea09-46b9-97e6-b82d411cb2c3/page/p_ye900op1qd

#เฉพาะภาคใต้ตอนล่าง(สสว.11 ดึงข้อมูลมาประมวลผล)

<https://lookerstudio.google.com/reporting/67e50581-894d-4e01-bba4-efa45a7df6b6>

◆ แนวคิดในการจัดทำดัชนีความยากลำบากของครอบครัว (Family Difficulty Index :FDI) และการประมวลผลในรูปแบบต่างๆ ทั้งแผนที่ชุมชน การวิเคราะห์ต้นทุนทางสังคมของครอบครัว

<https://shorturl.asia/jVitH>

◆ รวมโพลเดอร์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานการณ์ ที่จะประกอบด้วย

- แผนรับมือภัยพิบัติในกลุ่มเปราะบาง พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
- คู่มือเตรียมความพร้อมประชาชน
- เช็คลิสทบาทหน่วยงาน พม. และ ชุมชน ในการเตรียมความพร้อม
- ข้อมูลสถิติย้อนหลังเพื่อพยากรณ์ความเสี่ยงทางสถิติ
- แนวคิดในการจัดทำป้ายประจำบ้าน เพื่อปกคลุมแผนที่ในการบริหารสถานการณ์
- ถอดบทเรียนการบริหารสถานการณ์อุทกภัย ปี 2566 และ 2567
- คู่มือและแนวทางในการจัดตั้งศูนย์บริหารการดูแลกลุ่มเปราะบางจากภัยพิบัติ(ศบ.ป.ก.) ภาคใต้

https://drive.google.com/drive/folders/1sV54f6GOb2o7LW9dyS9TBvrvwuSbPAte?usp=drive_link

◆ เครื่องมือช่วยดูระเบียบภัยพิบัติ ด้วยการใส่เงื่อนไขผลกระทบ ใส่เงื่อนไขของกรณีลงไปว่า ความเสียหายจากภัยพิบัติมีอะไรบ้าง จะแสดงผลระเบียบกฎหมายและยอดเงินสูงสุดที่น่าจะได้รับ พร้อมข้อระเบียบประกอบครับ

<https://lookerstudio.google.com/reporting/71c6bcf4-d699-4d03-b8a6-63daec9ef890>

◆ ระบบประมวลผลแนวคิด การนิยามความเร่งด่วนในการขนย้ายจากการแปรผลภาวะพึงพิงในครัวเรือน จากข้อมูล MSO-Logbook ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างครับ เป็นข้อมูลเชิงสถิติ ที่จะมีข้อมูลระดับครัวเรือนประกอบ 2 ชุดนะครับ

สถิติภาพรวม <https://lookerstudio.google.com/reporting/7df4df60-2a2d-4ca5-87fa-1c29a511c200>

ข้อมูลครัวเรือนจำแนกจังหวัด ที่ย่อยลงอำเภอ ตำบล

<https://lookerstudio.google.com/reporting/c74f1f3d-63df-48da-bd17-d37524555a93>

◆ Dashboard เชิงบริหาร ข้อมูลกลุ่มเปราะบาง จำแนกประเด็นที่ย่อยพร้อมความสัมพันธ์ ทั้งมิติกลุ่มเป้าหมายและประเด็น จากระบบ MSO - Logbook ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

<https://lookerstudio.google.com/reporting/b9540c2e-38a6-4b7f-8051-bf273453df81>

◆ แนวคิดในการจัดทำแผนที่ชุมชนอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย Google My Maps

https://www.canva.com/design/DAGU__P4Dj8/o49gpM_KwPdQNHrYK_efzQ/edit?utm_content=DAGU__P4Dj8&utm_campaign=designshare&utm_medium=link2&utm_source=sharebutton

◆ เว็บไซต์ของกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์ สสว.11(ผู้จัดงาน) ที่จะรวบรวมและอัปเดตงานวิชาการที่ใช้งานง่ายไว้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกๆท่าน

<https://sites.google.com/view/policytpso11services/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81>

◆ เอกสารประกอบการออกแบบแผนระดับจังหวัด

https://drive.google.com/drive/folders/1Viz8xtgmESmWhSmF1JtqrHSV26fmOEns?usp=drive_link

แผนบริหาร การดูแลกลุ่มเปราะบาง จากภัยพิบัติ ระดับภาค : พื้นที่ภาคใต้

เพราะทุกคนมีโอกาสประสบภัยพิบัติ และการเตรียมตัวที่
มีประสิทธิภาพ

ร่วมกับการเสริมพลังต้นทุนทางสังคมแก่ประชาชน
จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนทุกคนรับมือภัยพิบัติ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ